

ภาควิเคราะห์

การวิเคราะห์ปัญหาการแปลพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหา

หนังสือเรื่อง “อยากไปอยู่ในเหตุการณ์นั้น: ช่วงเวลาสำคัญในประวัติศาสตร์ 20 ช่วง โดยนักประวัติศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ 20 ท่าน” (I Wish I'd Been There: Twenty Great Moments in History by Twenty Great Historians) เป็นผลงานการเรียบเรียงบทความถึงเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ นับตั้งแต่รัชสมัยของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช (ประมาณ 350 ปีก่อนคริสตกาล) ได้มาจนถึงช่วงเวลาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1945) สิ้นสุดลง โดยเป็นการตั้งคำถามว่านักประวัติศาสตร์ปรารถนาที่จะไปอยู่ในเหตุการณ์ตอนไหน ดังนั้น ช่วงเวลาสำคัญในประวัติศาสตร์ที่ได้มาทั้ง 20 ช่วงจึงมีความหลากหลายตามความสนใจและความเชี่ยวชาญของผู้เขียน เนื่องจากจำนวนผู้เขียนมีถึง 20 คน ลักษณะและลีลาการใช้ภาษาอังกฤษในการเล่าเรื่องก็ย่อมแตกต่างกัน

หนังสือเล่มนี้มีการเขียนทั้งหมด 20 ชิ้น ด้วยข้อจำกัดในการทำสารนิพนธ์ ผู้แปลจึงเลือกบทความ 2 เรื่องที่ผู้แปลสนใจมาใช้ในการแปลและวิเคราะห์ ได้แก่ Rebel Leader Confronts King at Smithfield in 1381 (ผู้นำกบฏเผชิญหน้ากับกษัตริย์ ณทุ่งสมิธฟีลด์ในค.ศ.1381) และ Frederick the Great and the Propagation of Potatoes (พระเจ้าเฟรเดอริคมหาราชกับการชวนเชื่อให้ปลูกมันฝรั่ง)

ผู้แปลเห็นว่าเรื่องราวด้านประวัติศาสตร์ที่ไม่ใช่ของประเทศไทย อีกทั้งยังเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ย่อมเป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อความเข้าใจอยู่บ้าง ดังนั้น สำหรับภาควิเคราะห์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้แปลจึงนำเสนอประเด็นของปัญหาการแปลที่พบโดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ซึ่งอ้างอิงจากหน้าที่ผู้แปลในการรับสารจากผู้เขียนต้นฉบับและส่งสารไปยังผู้อ่านฉบับแปล (สัญญาวิสัย บัว, 2550, น. 21)

- ระดับที่ 1 ปัญหาการแปลระดับความเข้าใจต้นฉบับ ซึ่งถือเป็นหน้าที่รับสารของผู้แปล
- ระดับที่ 2 ปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด ซึ่งถือเป็นหน้าที่ส่งสารของผู้แปล

1. ปัญหาการแปลระดับความเข้าใจต้นฉบับ

บทความเรื่องแรกบอกเล่าถึงการก่อปฏิวัติของกลุ่มกบฏซึ่งประกอบด้วยชาวนาและช่างฝีมือ เป็นต้น ในรัชสมัยพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ยุวกษัตริย์แห่งราชวงศ์แพลนทาเจเนต (House of Plantagenet) ของประเทศอังกฤษในช่วงปลายศตวรรษที่ 14 แต่ท้ายที่สุด พระองค์ทรงสามารถปราบกลุ่มกบฏได้สำเร็จ อีกเรื่องเน้นไปที่พระเจ้าเฟรเดอริคแห่งราชวงศ์โฮเฮนชอลเลิร์น

(Hohenzollern Dynasty) ของอาณาจักรปรัสเซียช่วงต้นศตวรรษที่ 18 และบทบาทของพระองค์ในการชวนเชื่อให้ปลุกมันฝรั่ง ภายหลังจากพระองค์ทรงได้รับการขนานนามว่าพระเจ้าเฟรเดอริคมหาราช เหตุการณ์ทั้ง 2 เรื่องเกิดขึ้นในทวีปยุโรป แต่อยู่ต่างยุคต่างสมัยกัน โดยความคล้ายคลึงระหว่างบทความนั้นก็คือตัวละครหลักที่มีบรรดาศักดิ์เป็นกษัตริย์

สำหรับแนวทางหลักเพื่อแก้ปัญหาการแปลระดับความเข้าใจต้นฉบับนั้นในงานของเนื้อความและสาระนั้น ผู้แปลได้ไปค้นคว้าและหาข้อมูลเพิ่มเติมจากหลายแหล่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เช่น หนังสือประวัติศาสตร์ สารานุกรม สื่อดิจิทัลออนไลน์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพเหตุการณ์ด้านต่าง ๆ ณ ช่วงเวลานั้น รวมถึงศึกษาการใช้คำสำนวน และชื่อเฉพาะที่ปรากฏอยู่ตามแหล่งข้อมูลภาษาไทย เพื่อนำมาใช้ในบทแปลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The Archbishop of Canterbury, Simon Sudbury, became chancellor and required a tax of one shilling (twelve pence) of all people over the age of fifteen.

ฉบับแปล

ไซมอน ชัดเบอริ พระอัครสังฆราชแห่งแคนเทอร์เบอริ ทรงขึ้นรับตำแหน่งอัครมหาเสนาบดี และบังคับให้เก็บภาษีเป็นเงินจำนวนหนึ่งชิลลิง (12 เพนนี) จากประชากรทุกคนที่มีอายุเกิน 15 ปี

คำว่า “chancellor” สามารถแปลได้หลายความหมาย ขึ้นอยู่กับบริบทร่วม เช่น นายกรัฐมนตรี และ เสนาบดี แต่จากการค้นคว้าหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ผู้แปลพบว่าคำในภาษาไทยที่ใช้เทียบกับ “chancellor” คือ “อัครมหาเสนาบดี” โดยยกบ่กือ สุวรรณทัต-เพียร (ม.ป.ป., น. 240) อธิบายไว้ว่า ตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีผู้ควบคุมสำนักพระราชวังคือ “Chancellor” สำนักพระราชวัง (The Chancery) รับผิดชอบเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจประจำวัน ตลอดจนการนำพระบรมราชโองการเกี่ยวกับการบริหารแผ่นดิน ส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค หรือแก่ขุนนางที่เกี่ยวข้องโดยตรง นอกจากนี้ยังเป็นข้าราชการบริหารใกล้ชิดดูแลราชสำนัก นับตั้งแต่ห้องเครื่องจนกระทั่งห้องบรรทม การเงินที่ใช้จ่ายประจำวัน พิธีกรรมหลวงตามฤดูกาลต่าง ๆ ฯลฯ การเลื่อนขั้นความดีความชอบของขุนนางผู้น้อยเหล่านี้ ไม่มีระเบียบตายตัว ขึ้นกับพระราชอัธยาศัย ไม่เป็นเรื่องผิดแผกอะไรหากข้าราชการประจำห้องเครื่อง จะได้รับปูนบำเหน็จให้เป็นสังฆราช

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

As one of their leaders, a priest named John Ball, is said to have preached:

"When Adam delved and Eve span, where then were all the gentlemen."

ฉบับแปล

นักบวชชื่อจอห์น บอลล์ซึ่งเป็นผู้นำของพวกเขาได้เทศน์ไว้ว่า **"ทุกคนเท่าเทียมกัน
ในสายตาของพระเจ้า ไม่มีใครอยู่เหนือผู้ใด"**

ประโยคนี้มาจากต้นฉบับว่า "When Adam delved and Eve span, who was then the gentleman?" ซึ่งอ้างถึงอดัมและอีฟ ชายหญิงคู่แรกบนโลกที่พระเจ้าทรงให้กำเนิด จอห์น บอลล์ต้องการสื่อว่าทั้งคู่ช่วยกันทำงาน โดยอดัมเป็นคนขุดดิน (คาดว่าเพื่อเพาะปลูกและหาอาหาร) ส่วนอีฟเป็นคนปั่น (คาดว่าปั่นเส้นไหม เพื่อนำมาใช้เย็บเครื่องนุ่งห่ม) ไม่มีใครกุมอำนาจเหนือใคร เนื่องจากไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์ ผู้แปลจึงต้องค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม และทำความเข้าใจกับความหมายแท้จริงของประโยคดังกล่าว ในที่สุด จึงแปลได้เป็น "ทุกคนเท่าเทียมกัน ในสายตาของพระเจ้า ไม่มีใครอยู่เหนือผู้ใด" โดยอาศัยการแปลแบบเอาความ ถ้าหากแปลแบบตรงตัว อาจทำให้ผู้อ่านที่ไม่มีพื้นความรู้ด้านศาสนาคริสต์สับสนได้

2. ปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด

ในการถ่ายทอดบทความทั้ง 2 เรื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้น ผู้แปลใช้การแปลตรงตัวแบบมีการปรับ (Modified literal translation) ของบาร์นเวลล์ หรือ การแปลที่คงรูปแบบในภาษาต้นฉบับเอาไว้เท่าที่จะพอทำได้ โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเท่าที่จำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงรูปแบบที่ผิดไวยากรณ์ในภาษาฉบับแปล การแปลประเภทนี้มีความคล้ายคลึงกับการแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic translation) ของนิวมาร์ค ซึ่งเป็นการแปลแบบเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (SL emphasis) น้อยสุด การแปลเชิงอรรถศาสตร์กำหนดว่าความหมายจะต้องตรงกัน และรวมเอาด้านความสุนทรีย์ ความเป็นศิลปะเข้าไว้ด้วยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพบกรณีที่ไม่อาจแปลแบบตรงตัวได้ เพราะอาจส่งผลให้ภาษาในบทแปลไม่เป็นธรรมชาติ หรือทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ ผู้แปลก็จะใช้วิธีแปลแบบเอาความ (Free translation) เพื่อรักษาความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อเอาไว้ แต่ละทิ้งรูปแบบหรือโครงสร้างเดิมของภาษาในต้นฉบับ

สำหรับปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอดที่พบระหว่างทำสารนิพนธ์ขึ้นนี้ ผู้แปลแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการปรับบทแปลใน 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

- 2.1 ระดับคำ
- 2.2 ระดับสำนวน และวลี
- 2.3 ระดับไวยากรณ์
- 2.4 ระดับประโยค
- 2.5 ระดับข้อความ หรือวาทกรรม

2.1 ระดับคำ

เมื่อพบปัญหาการถ่ายทอดในระดับคำจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผู้แปลทำการปรับโดยใช้กลวิธีดังต่อไปนี้

2.1.1 ทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

2.1.1.1 ทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

เนื่องจากงานเขียนที่อิงกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์มักจะมีคำวิสามานยนาม (ค่านามชื่อเฉพาะ) จำนวนมากซึ่งเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะ เป็นชื่อของบุคคล สถานที่ และอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถแปลได้ ผู้แปลจึงใช้วิธีเขียนทับศัพท์คำดังกล่าว โดยยึดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษของราชบัณฑิตยสถานซึ่งกำหนดว่าสระให้ถอดตามการออกเสียงในพจนานุกรมอังกฤษ โดยเทียบเสียงสระภาษาไทยตามตารางเทียบเสียงสระภาษาอังกฤษ และพยัญชนะให้ถอดเป็นพยัญชนะภาษาไทยตามหลักเกณฑ์ในตารางเทียบพยัญชนะภาษาอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม สำหรับการถอดพยัญชนะจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย มีพยัญชนะภาษาอังกฤษบางตัวที่ผู้แปลไม่ได้ยึดตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิต ได้แก่ “ck” และ “th” ซึ่งกำหนดให้ถอดเป็นตัวอักษร “ก” และ “ท” ตามลำดับ แต่ผู้แปลเลือกถอดเป็น “ค” และ “ธ” ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนึกย้อนคำดังกล่าวกลับเป็นภาษาอังกฤษได้สะดวก

ตัวอย่าง

<u>ต้นฉบับ</u>	<u>ตามผู้แปล</u>	<u>ตามราชบัณฑิตยสถาน</u>
Frederick	เฟรเดริก	เฟรเดริก
Thames	ธัมส์	เทมส์

2.1.1.2 ทับศัพท์ภาษาอื่น ๆ

เกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษที่ผู้แปลใช้ในสารนิพนธ์ฉบับนี้คือ ถ้าต้นฉบับเขียนเป็นภาษาอะไรมา ผู้แปลก็จะถ่ายทอดตามหลักเกณฑ์การออกเสียงของภาษานั้น เช่น เมื่อพบชื่อภาษาเยอรมัน ผู้แปลก็จะทับศัพท์เป็นภาษาเยอรมัน เป็นต้น โดยอ้างอิงจากหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน รัสเซีย ญี่ปุ่น อาหรับ และมลายูของราชบัณฑิตยสถาน

ตัวอย่าง

<u>ต้นฉบับ</u>	<u>ภาษา</u>	<u>ฉบับแปล</u>
Marie Antoinette	ฝรั่งเศส	มารี องตัวแน็ตต์
Franche-Comté	ฝรั่งเศส	ฟรองซ์-กงเต
Eugen	เยอรมัน	ออยเกิน
Schlafendorf	เยอรมัน	ชลาเฟนดอร์ฟ
Carolus Clusius	ละติน	คาโรลุส คลูซีอุส
Papas Peruanorum	ละติน	พาสส์ เพรูอาโนรัม

(หมายเหตุ: ผู้แปลได้เกณฑ์การอ่านภาษาละตินอย่างคร่าว ๆ ไว้ในภาคผนวก)

ในกรณีที่คำนามภาษาต่างประเทศมีตัวสะกดตรงกับภาษาอังกฤษ หรือได้นำมาใช้เป็นคำยืมในภาษาอังกฤษกันแพร่หลายแล้ว ผู้แปลจะทับศัพท์โดยอิงหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษของราชบัณฑิตยสถานแทน

ตัวอย่าง

<u>ต้นฉบับ</u>	<u>ภาษา</u>	<u>ฉบับแปล</u>
Paris	ฝรั่งเศส	ปารีส
Erasmus	ละติน	อีราสมัส

ถ้าหากเขียนทับศัพท์ตามภาษาดั้งเดิม ก็จะได้เป็น “ปารี” และ “เอรัสมัส” ตามลำดับ

2.1.2 เติมคำอธิบาย

ในบางกรณี ผู้แปลได้เติมลักษณะนามไว้ข้างหน้าคำภาษาไทย เพื่อให้ผู้อ่านทราบความหมายของคำนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้ควบคู่กับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศในบทแปล

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Smithfield

Kent

Tuileries

turnips

ฉบับแปล

ทุ่งสมิธฟิลด์

มณฑลเคนต์

พระราชวังตุยเลอรีส์

หัวเทอร์นิป

สำหรับคำที่ผู้แปลต้องการให้มีข้อความอธิบายเพิ่มเติม ก็จะเป็นเชิงอรรถด้วย ตัวเลขยกสูง และใส่รวมไว้ในคำอธิบายประกอบการแปล โดยระบุแหล่งที่มาของข้อมูล

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

On Thursday, the day of the feast, they crossed London Bridge, probably with the complicity of the reveling commoners of London and Southwark.

ฉบับแปล

ในวันพฤหัสบดีซึ่งตรงกับวันเฉลิมฉลอง พวกเขาเดินข้ามสะพานลอนดอน โดยอาจมีสามัญชนชาวลอนดอนและเซอเธิร์ก⁶⁶ ผู้ครั้นเครงคอยให้ความช่วยเหลือ

66. Southwark อ่านออกเสียงว่า /'sɔːθwɜːk/ จึงทับศัพท์เป็น “เซอเธิร์ก” (<http://www.merriam-webster.com>) โดยคนไทยรู้จักกันในชื่อ “ซัตเธิร์ก”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

First of all, potatoes reached Europe when Spanish ships, returning from the Peruvian coast soon after Pizarro's conquest in 1535, found it necessary to feed their crews with native foods—potatoes and maize—because European grains were unavailable.

ฉบับแปล

ประการแรก มันฝรั่งเข้าทวีปยุโรปเมื่อกองเรือสเปนเดินทางกลับจากชายฝั่งเปรูภายหลังจากปีซาร์โร¹⁴¹ เข้ายึดครองในค.ศ. 1535 ได้ไม่นาน โดยสถานการณ์บังคับให้ต้องเลี้ยงลูกเรือด้วยอาหารพื้นเมือง ซึ่งก็คือมันฝรั่งและข้าวโพด เนื่องจากขาดแคลนธัญพืชที่ปลูกในทวีปยุโรป

141. ฟรันซิสโก ปิซาร์โร (ราว 1475 ตูรูฮียา เอกซ์เตรมาดูรา กัสตีล – 26 มิ.ย. 1541 ลิมา) ผู้พิชิต ผู้ยึดจักรวรรดิอินคาให้สเปน ในค.ศ.1510 เขาสมัครเข้าคณะเดินทางสำรวจโลกใหม่ และสามปีต่อมาได้เข้าร่วมในคณะสำรวจของวาสโก นูญเซ เด บัลโบอาที่ค้นพบมหาสมุทรแปซิฟิก ปิซาร์โรเดินทางสำรวจดินแดนใหม่ไปตามชายฝั่งโคลอมเบียสองครั้ง (1524-25, 1526-28) แล้วสำรวจลงไปทางใต้ เขาให้ชื่อดินแดนใหม่ว่าเปรู ในค.ศ.1531 เขาแล่นเรือไปพบกับน้องชายสี่คน คนอื่น ๆ อีก 180 คน และม้า 37 ตัว ในไม่ช้าเขาได้พบกับทูตของอาตาวัลปาซึ่งเป็นจักรพรรดิอินคาและนัดพบกัน คนของปิซาร์โรได้สังหารบริวารที่ไม่มีอาวุธของจักรพรรดิอย่างทารุณ แล้วจับจักรพรรดิเป็นตัวประกัน หลังจากรับค่าไถ่ตัวอาตาวัลปาจำนวนมหาศาลแล้ว แทนที่จะปล่อยตัวปิซาร์โรกลับประหารชีวิตอาตาวัลปาด้วยการใช้พลอกเหล็กรัดคอ ปิซาร์โรใช้เวลาที่เหลือในชีวิตทำให้สเปนครอบครองเปรูได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น เขาก่อตั้งกรุงลิมา (1535) ที่ซึ่งเขาถูกฆ่าโดยฝีมือของเพื่อนร่วมชาติชาวสเปนที่เขาเคยหักหลัง (สารานุกรม Britannica Concise Encyclopedia ภาคภาษาไทย, 2551, น.1992)

2.1.3 ใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า (Superordinate) แทนคำที่มีความหมายเฉพาะกว่า

ในกรณีที่เราเห็นว่าการใช้คำที่มีความหมายเฉพาะกว่าไม่มีผลอะไรกับความหมายโดยรวมของประโยค ผู้แปลจะเลือกใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าแทน

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The crown requisitioned supplies from the English countryside including grain, horses, bows, arrows, and a number of other goods.

ฉบับแปล

รัฐบาล จึงเรียกเก็บเสบียงและอาวุธ ได้แก่ ธัญพืช ม้า คันธนู ลูกศร รวมถึงสินค้าอื่นอีกจำนวนหนึ่งจากชนบทในประเทศอังกฤษ

คำว่า “crown” มีนิยามว่า “The government of a country that has a king or queen is sometimes referred to as the Crown” (Collins COBUILD Advanced Learner’s English Dictionary) หรือแปลเป็นไทยได้ว่า “รัฐบาลของประเทศที่มีกษัตริย์หรือราชินี” แต่ผู้แปลเลือกใช้คำจำกัดความหรือคำที่มีความหมายกว้าง (superordinate) ซึ่งก็คือ “รัฐบาล” ในการแปลเพื่อความกระชับ เนื่องจากในบทแปลนี้กล่าวถึงรัฐบาลของอังกฤษเพียงประเทศเดียว

2.1.4 ใช้ราชาศัพท์

บทความ 2 เรื่องที่ผู้แปลเลือกมานั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับกษัตริย์ คือ พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 แห่งอังกฤษ และเจ้าชายเฟรเดอริกแห่งปรัสเซีย ผู้ทรงได้รับการขนานนามว่าพระเจ้าเฟรเดอริคมหาราช การเขียนเรื่องราวของกษัตริย์ด้วยภาษาอังกฤษไม่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ เนื่องจากรูปคำไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นราชาศัพท์ เช่น คำว่า “walk” สามารถใช้ได้กับประธานที่เป็นพระบรมวงศานุวงศ์และสามัญชนทั่วไป แต่ในภาษาไทยมีการแบ่งแยกระดับของคำไว้อย่างชัดเจนเพื่อการใช้อย่างเหมาะสม หากประธานเป็นบุคคลธรรมดา “walk” แปลได้ว่า “เดิน” หากประธานเป็นกษัตริย์ “walk” ต้องแปลว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” ฉะนั้นการแปลบทความที่มีกษัตริย์เป็นตัวละครหลักจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เราต้องพึงระวังเรื่องการใช้ราชาศัพท์ด้วย

2.1.4.1 ใช้นามราชาศัพท์

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Richard had instructed Sudbury, Hales, and others to try to save themselves by leaving at a small water gate while he diverted the mob.

ฉบับแปล

พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ทรงแนะนำให้พระอัครสังฆราชซัดเบอรี เฮลส์ และคนอื่น ๆ พยายามเอาตัวรอดโดยหนีทางประตูควบคุมน้ำขนาดเล็ก ขณะที่พระองค์ทรงเบี่ยงเบนความสนใจของกลุ่มกบฏ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Had I been on the scene in 1734 with anything resembling my present state of mind, I would have been acutely uncomfortable in Frederick's company, and cannot suppose he would have confided in me.

ฉบับแปล

ถ้าหากได้ไปอยู่ในเหตุการณ์เมื่อค.ศ.1734 โดยมีสภาพจิตใจคล้ายกับในปัจจุบันของตัวเอง ผู้เขียนคงจะรู้สึกอึดอัดมากเมื่อต้องอยู่กับเจ้าชายเฟรเดอริก และไม่คิดว่าพระองค์จะทรงเล้าอะไรให้ผู้เขียนฟัง

จากตัวอย่าง 2 ข้อที่ยกมา จะเห็นได้ว่าในต้นฉบับ ผู้เขียนสามารถเขียนพระนามของกษัตริย์ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีคำนำหน้าใด ๆ แต่เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ผู้แปลเห็นว่าเป็นการ

ไม่สมควรอย่างยิ่ง หากจะยึดการเขียนตามภาษาอังกฤษ และเอ่ยถึงกษัตริย์ด้วยพระนามเท่านั้น จึงใส่คำบอกพระยศว่า “พระเจ้า” และ “เจ้าชาย” หน้า “ริชาร์ดที่ 2” และ “เฟรเดอริค” ตามลำดับ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

From a window in the Tower the king could see the Savoy and Clerkenwell, along with other houses, burning.

ฉบับแปล

พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 สามารถทอดพระเนตรจากพระบัญชาในหอคอยว่าเพลิงลุกไหม้พระราชวังซาวอยและเขตเคลริ์กเคนเวลล์ รวมถึงบ้านเรือนหลังอื่น

ราชาศัพท์ของคำนาม “หน้าต่าง (window)” คือ “พระบัญชา”

2.1.4.2 ใช้กริยารราชาศัพท์

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

We do know that not long after mounting the Prussian throne in 1740, he ordered local government officials to supply Prussian peasants with seed potatoes and show them how to plant and cultivate the unfamiliar crop.

ฉบับแปล

เรารู้แน่ชัดว่าหลังเสด็จขึ้นครองราชบัลลังก์ปรัสเซียในค.ศ.1740 ได้ไม่นาน พระเจ้าเฟรเดอริคมีพระบรมราชโองการให้ข้าราชการท้องถิ่นแจกเมล็ดพันธุ์มันฝรั่งแก่ชาวนาปรัสเซีย และสาธิตวิธีเพาะปลูกพืชชนิดที่ไม่คุ้นตา

ราชาศัพท์ของคำกริยา “สั่ง (order)” คือ “มีพระบรมราชโองการให้”

แต่ปัญหาใหญ่ในการแปลราชาศัพท์ที่ผู้แปลพบมากที่สุดคือเมื่อคำกริยาไปปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นกษัตริย์และบุคคลซึ่งอยู่คนละระดับกับพระองค์ จึงทำให้ผู้แปลคิดหาวิธีว่าควรจะแก้ปัญหานี้ในกรณีนี้เช่นไร

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Richard and his counselors obviously misunderstood the depth of the rebels' resentments and the specific targets of oppression that they wanted to destroy.

ฉบับแปล

เห็นได้ชัดว่าพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 **ทรงสำคัญผิด** อยู่สองเรื่อง ได้แก่ ความรุนแรงของอาการชุนเคื่องในกลุ่มมกบฏ และเจ้านายจอมกตขี้บางรายซึ่งกบฏต้องการกำจัด คณะองคมนตรีของพระองค์ก็**เข้าใจผิด**เช่นกัน

ในภาษาอังกฤษ รูปคำไม่สามารถบอกได้ว่าคำ ๆ นั้นเป็นหรือไม่เป็นราชาศัพท์ จึงสามารถใช้ร่วมกันระหว่างกษัตริย์และบุคคลต่างระดับในประโยคเดียวกันได้ แต่ในภาษาไทยกลับทำเช่นนั้นไม่ได้เด็ดขาด เนื่องจากราชาศัพท์มีรูปแบบที่เจาะจงและแบ่งชัดเจน เป็นการไม่สมควรหากจะใช้กริยาราชศัพท์กับสามัญชน

จากตัวอย่างที่ยกมา ต้นฉบับใช้คำกริยาตัวเดียวคือ “misunderstood” ตามหลังประธานที่เป็นกษัตริย์และคณะองคมนตรี ถ้าหากแปลโดยยึดโครงสร้างเดิม จะได้เป็น “เห็นได้ชัดว่าพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 และคณะองคมนตรีของพระองค์**ทรงสำคัญผิด**อยู่สองเรื่อง...” ซึ่งอ่านแล้วทำให้เกิดข้อสงสัยว่าควรใช้ราชาศัพท์กับประธานที่มีใช้กษัตริย์หรือไม่ ผู้แปลเองเห็นว่าไม่สมควรเรียงประโยคตามต้นฉบับ จึงแก้ปัญหาโดยแบ่งประโยคที่มีคำกริยาเพียงตัวเดียวออกเป็น 2 ประโยคแทน ดังที่ปรากฏอยู่ในฉบับแปล

2.1.5 ตัดคำทิ้ง

เบเกอร์ (Baker, 2005, p. 40) เสนอไว้ว่าถ้าความหมายที่สื่อออกไปโดยคำ ๆ หนึ่งไม่สำคัญต่อข้อความมากเท่าไร และถ้าแปล ก็จะต้องใช้คำอธิบายยาว นักแปลสามารถตัดคำนั้นทิ้งได้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

They then went on to the Savoy where they broke down the gates, gathered all the torches they could find, and set fire to the **fine** bedding, clothing, and hangings in the house.

ฉบับแปล

แล้วจึงมุ่งหน้าไปยังพระราชวังซาวอย โดยพวกเขาพังประตู รวบรวมคืบเพลิงทั้งหมดเท่าที่สามารถหาได้ ก่อนจะจุดไฟเผาเครื่องบรรทม ฉลองพระองค์ และเครื่องแขวนในพระราชวัง

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

From time immemorial, European armies on the march were accustomed to live by requisitioning grain stored in village barns, but at first soldiers were not interested in potatoes.

ฉบับแปล

ตั้งแต่สมัยโบราณกาล กองทหารยุโรปที่ออกเดินทัพเคยชินกับการเรียกเก็บธัญพืชในยุ่งฉางตามหมู่บ้านมารับประทาน แต่ในช่วงแรกทหารไม่สนใจมันฝรั่ง

ในตัวอย่าง 2 ข้อนี ผู้แปลเห็นว่าคำที่ตัดออกไป ทั้ง “fine (ดีประณีต)” และ “stored (ซึ่งเก็บ)” ไม่ได้ทำให้ประโยคโดยรวมเสียความหมายไปแต่อย่างใด สำหรับประโยคแรก ผู้แปลเห็นว่าสิ่งของในพระราชวังต้องดีประณีตอยู่แล้ว และประโยคที่ 2 ผู้แปลตัดคำกริยาในช่อง 3 (ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวขยาย) ทิ้ง เนื่องจากถ้าแปลรวมเข้าไป ประโยคจะเยิ่นเย้อเกินความจำเป็น

2.2 ระดับสำนวน และวลี

สำนวน และวลีเกิดจากการนำคำมากกว่าหนึ่งคำมาวางเรียงกันซึ่งทำให้เกิดหน่วยภาษาที่ใหญ่กว่าเดิม แต่ละภาษาก็มีการประกอบสำนวน และวลีใช้กันเอง โดยโครงสร้างนั้นอาจมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไป ผู้แปลทำการปรับบทแปลในระดับสำนวน และวลี ด้วยวิธีดังนี้

2.2.1 แปลโดยใช้สำนวน / วลี ที่มีรูปและความหมายเทียบเคียง

เนื่องจากสำนวน / วลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทยบางส่วนมีความคล้ายคลึงกันทั้งด้านโครงสร้างและความหมาย ผู้แปลจึงสามารถนำมาใช้ถ่ายทอดได้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

To those in power and those with large estates, it seemed as if the world had been turned upside down and the underclass was gaining at the expense of the established order.

ฉบับแปล

ในสายตาผู้มีอำนาจและผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ ดูราวกับว่าโลกกลับตาลปัตรไป และชนชั้นล่างได้ประโยชน์ ขณะที่กลุ่มผู้มีอำนาจเก่าเสียประโยชน์

สำนวน “turn upside down” ใช้บรรยายถึงเหตุการณ์ที่พลิกผันและเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ผู้แปลจึงเลือกใช้สำนวนที่มีความหมายเหมือนกันคือ “กลับตาลปัตร” ซึ่งราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า “ผิดความคาดหมายอย่างตรงกันข้ามแบบพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

After some hesitation, his father decided on a milder punishment for his only son, whom he condemned to rural isolation in the lower Oder Valley, ordering Frederick to "learn economics from the ground up" by supervising the management of royal estates located in what was then a frontier backwater.

ฉบับแปล

ต่อมาหลังจากทรงลังเลอยู่พักหนึ่ง พระราชชนกทรงตัดสินพระทัยใช้บทลงโทษเบา กว่าสำหรับโอรสพระองค์เดียว โดยทรงแยกให้ไปจงจำในชนบทที่หุบเขากลุ่มแม่น้ำไอเดอร์ ตอนล่าง เจ้าชายเฟรเดอริกต้องทรง “เรียนรู้เศรษฐศาสตร์ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน” โดยทรงดูแลการบริหารอสังหาริมทรัพย์ของหลวงในบริเวณที่เป็นแอ่งน้ำกั้นพรมแดนในขณะนั้น

สำนวน “from the group up” มีนิยามว่า “gradually from the most elementary level to the highest level” (<http://dictionary.reference.com>) หากแปลตรงตัว จะได้ว่า “ค่อย ๆ เริ่มจากระดับพื้นฐานสุดขึ้นไปจนถึงระดับสูงสุด” แต่ผู้แปลเห็นว่าในภาษาไทยมีวลีเทียบเคียงซึ่ง กระชับกว่า และใช้บรรยายได้ตรงความหมาย ก็คือ “ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน”

2.2.2 เรียงคำในวลีใหม่

ปัญหาในระดับสูงกว่าคำส่วนใหญ่ที่ผู้แปลพบจะเป็นการแปลคำนามวลี เนื่องจาก โครงสร้างของวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทยแตกต่างกัน เมื่อต้องแปล จึงต้องปรับเปลี่ยน ตำแหน่งใหม่เพื่อให้ได้บทแปลที่เป็นธรรมชาติในภาษาไทย

2.2.2.1 นามประเภท Apposition

นามประเภท Apposition ในภาษาอังกฤษคือ นามวลี ซึ่งสร้างขึ้นโดยนำนามตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปมาวางเรียงกัน อาจมีเครื่องหมายจุลภาคคั่น หรืออาจเขียนติดกันเลยก็ได้ โดยหมายถึง บุคคลคนเดียวกัน หรือสิ่งเดียวกัน

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Events happened very rapidly in London in June 1381. "The Peasant Revolt," or "the Great Revolt," as historians have called the popular rising against the royal government, became a confrontation outside London's walls on June 15 between the leader of the rebels, Wat Tyler, and the fourteen-year-old king Richard II.

ฉบับแปล

เหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นเร็วมากในกรุงลอนดอนเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1381 “การปฏิวัติชาวนา” หรือ “การปฏิวัติครั้งยิ่งใหญ่” อย่างที่นักประวัติศาสตร์เรียกการลุกฮือในหมู่ประชาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาลของกษัตริย์ ได้กลายเป็นการเผชิญหน้านอกกำแพงกรุงลอนดอนในวันที่ 15 มิถุนายนระหว่าง วัต ไทเลอร์ ผู้นำกบฏ กับพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 กษัตริย์ผู้มีพระชนมพรรษา 14 พรรษา

นามวลีตัวแรกประกอบด้วยวลี “the leader of the rebels” และชื่อเฉพาะ “Wat Tyler” ส่วนนามวลีตัวที่ 2 ประกอบด้วยวลี “the fourteen-year-old king” และชื่อเฉพาะ “Richard II” เมื่อถ่ายถอดเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกนำส่วนที่เป็น Apposition (วิสามานยนาม) มาขึ้นต้นก่อน เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อถึงมากที่สุด แล้วจึงตามด้วยวลีที่นำมาขยาย จะสังเกตได้ว่าผู้แปลไม่แปลเครื่องหมายจุลภาคให้เป็นคำว่า “ที่ ซึ่ง อัน” เพราะไม่จำเป็น

ส่วนในกรณีที่มีนามวางเรียงกันมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป ผู้แปลก็ใช้หลักการเดิม คือแปลชื่อเฉพาะก่อน แล้วจึงตามมาด้วยส่วนขยายที่เหลือ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

His father, Frederick William I, king of Prussia, was old and ill.

ฉบับแปล

พระเจ้าเฟรเดริก วิลเลียมที่ 1 ผู้เป็นพระราชชนกของพระองค์และกษัตริย์แห่งปรัสเซีย ทรงชราภาพและประชวร

ในกรณีนี้ ผู้แปลได้แปลเครื่องหมายจุลภาคเป็น “ผู้เป็น” และเชื่อมนาม 2 ตัวด้วยคำว่า “และ” มิเช่นนั้น จะได้นามวางเรียงกัน 3 ตัว คือ “พระเจ้าเฟรเดริก วิลเลียมที่ 1 พระราชชนกของพระองค์ กษัตริย์แห่งปรัสเซีย” ซึ่งอาจก่อปัญหาในการทำความเข้าใจได้

2.2.2.2 นามวลี

ในภาษาอังกฤษ ตำแหน่งของส่วนขยายสามารถไปปรากฏอยู่ด้านหน้าและด้านหลังของคำนามได้ โดยขึ้นอยู่กับชนิดของส่วนขยาย เช่น คำคุณศัพท์มักจะวางอยู่หน้าคำนาม ในขณะที่การใช้วลีบุพบทขยาย จะต้องวางไว้ด้านหลังเสมอ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Her writings include pedagogical works as well, including six chapters in the college textbook *The Western Experience* and two books for adolescent readers.

ฉบับแปล

เธอยังมีงานเขียนด้านการศึกษาร่วมกัน ได้แก่ เนื้อหาในตำราเรียนระดับวิทยาลัยชื่อ *The Western Experience* จำนวนหกบท และหนังสือสำหรับผู้อ่านวัยรุ่นจำนวนสองเล่ม

ในภาษาอังกฤษ คำคุณศัพท์จะวางไว้ด้านหน้าคำนาม ต่างกับภาษาไทยที่จะวางไว้ด้านหลัง ในตัวอย่างที่ยกมา “six” ขยายนามวลี “chapters in the college textbook” และ “two” ขยายนามวลี “books for adolescent readers” ดังนั้นเมื่อต้องแปลเป็นภาษาไทย คำบอกจำนวนควรจะวางอยู่ตำแหน่งปิดท้ายนามวลี ไม่ใช่ นำคำบอกจำนวนมาต่อท้ายคำนาม “chapters” และ “books” แล้วจึงตามด้วยส่วนขยายที่เป็นบุพบทวลี “in the college textbook” และ “for adolescent readers” ถ้าแปลโดยยึดรูปแบบนี้ จะได้เป็น “เนื้อหาจำนวนหกบทในตำราเรียนระดับวิทยาลัย...” และ “หนังสือจำนวนสองเล่มสำหรับผู้อ่านวัยรุ่น” ซึ่งผู้แปลได้แปลไปในตอนแรกเนื่องจากไม่ทันสังเกต แต่เมื่อเรียงลำดับคำในวลีใหม่แล้ว จะได้ตามที่ปรากฏในฉบับแปล

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Barbara A. Hanawalt is the King George III Professor of British History at Ohio State University.

ฉบับแปล

บาร์บารา เอ. ฮานาวอลต์ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์อาวุโสทางประวัติศาสตร์อังกฤษที่มหาวิทยาลัยโอไฮโอสเตต โดยตำแหน่งนี้ตั้งขึ้นเพื่อถวายพระเกียรติแด่พระเจ้าจอร์จที่ 3

ในวงการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวปฏิบัติในการนำชื่อของบุคคลตามประวัติศาสตร์ และนักวิชาการที่มีชื่อเสียงโด่งดังหรือสร้างผลงานดีเด่น มาใช้ประกอบกับตำแหน่งศาสตราจารย์ แต่ในประเทศไทย ยังไม่ค่อยมีให้เห็นกันสักเท่าไร

ผู้แปลค้นคว้าประวัติของบาร์บารา และพบว่าเธอเข้าสอนที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ในตำแหน่ง King George III Professor of British History และ King George III Chair of British History (<http://www.osu.edu>, 2009) จึงสรุปว่าตำแหน่งของเธอเทียบเท่ากับ “Chair Professor” หรือ “ศาสตราจารย์อาวุโส” ซึ่งเป็นตำแหน่งทางวิชาการสูงสุด และเป็นนักวิชาการอาวุโสของมหาวิทยาลัยที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา (departmental chair) อีกทั้งเป็นตำแหน่งเกียรติยศเพื่อเป็นการยกย่องศาสตราจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำในมหาวิทยาลัย เป็นผู้นำทางวิชาการในระดับนานาชาติและได้แสดงให้เห็นประจักษ์ว่าเป็นผู้นำในการยกมาตรฐานของมหาวิทยาลัยในด้านการสอน การวิจัย และการบริการทางการศึกษา เช่น ศาสตราจารย์ทางฟิสิกส์หรือศาสตราจารย์อาวุโสทางฟิสิกส์ (Chair Professor of Physics) (<http://www.royin.go.th>, พฤษภาคม 2551)

นามวลี “King George III Professor” ในต้นฉบับประกอบด้วยคำนาม 2 คำ ได้แก่ “Professor” และ “King George III” ผู้แปลเห็นว่าไม่สามารถแปลวลีนี้โดยการเรียงลำดับ คำนาม + ส่วนขยาย เหมือนการแปลนามที่มีคำขยายทั่ว ๆ ไป คือ “ศาสตราจารย์อาวุโสพระเจ้าจอร์จที่ 3” เนื่องจากจะทำให้ผู้อ่านงงและสับสนว่าจริงแล้วหมายความว่าเช่นใด ผู้แปลคิดว่าการนำชื่อบุคคลมาคู่กับตำแหน่งถือเป็นการให้เกียรติและแสดงความรำลึกถึง จึงเลือกใช้วลีว่า “เพื่อถวายพระเกียรติแด่” สำหรับชื่อตำแหน่งพระเจ้าจอร์จที่ 3 โดยพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งกษัตริย์ของประเทศอังกฤษอยู่ช่วงหนึ่ง ในการแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้แปลใช้วิธีแปลด้วยการขยายความ จึงได้เป็น “โดยตำแหน่งนี้ตั้งขึ้นเพื่อถวายพระเกียรติแด่พระเจ้าจอร์จที่ 3”

2.2.3 เปลี่ยนวลีให้เป็นอนุประโยค / ประโยค

สำหรับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยในบางกรณี ผู้แปลได้เปลี่ยนวลีในต้นฉบับให้เป็นอนุประโยค หรือประโยคในบทแปล เนื่องจากไม่สามารถคงรูปแบบวลีดั้งเดิมไว้ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ภาษาสละสลวยและเป็นธรรมชาติ

2.2.3.1 เปลี่ยนนามวลีให้เป็นอนุประโยค

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Discontent among laborers, peasants, artisans, and small employers of laborers arose from a number of causes that accumulated in the late thirteenth century and became more overwhelming after the outbreak of the Black Death in 1348-49.

ฉบับแปล

ความไม่พอใจปะทุขึ้นในหมู่กรรมกร ชาวนา ช่างฝีมือ และผู้จ้างแรงงานที่มีข้าทาสน้อย เนื่องด้วยสาเหตุจำนวนหนึ่งซึ่งก่อตัวสะสมในปลายศตวรรษที่ 13 และทวีความรุนแรงขึ้นภายหลังจากกาฬโรคแพร่ระบาดในค.ศ.1348-49

ผู้แปลเปลี่ยนนามวลี “the outbreak of the Black Death in 1348-49” ในต้นฉบับให้เป็นอนุประโยค “กาฬโรคแพร่ระบาดในค.ศ.1348-49” ในบทแปล ถ้าแปลโดยยังคงรักษาโครงสร้างวลี จะได้เป็น “การแพร่ระบาดของกาฬโรคในค.ศ.1348-49” ซึ่งในภาษาไทยไม่นิยมใช้อาการนาม (สร้างคำนามโดยนำคำว่า “การ” หรือ “ความ” มาวางหน้าคำกริยา)

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

People commonly refused to taste them, and, not surprisingly, rumors of their unwholesomeness circulated widely.

ฉบับแปล

ประชาชนโดยทั่วไปปฏิเสธที่จะชิมมันฝรั่ง และไม่น่าประหลาดใจเมื่อมีข่าวลือสะพัดไปทั่วว่ามันฝรั่งไม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ

ผู้แปลเปลี่ยนนามวลี “their unwholesomeness” ในต้นฉบับให้เป็นอนุประโยค “มันฝรั่งไม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ” ในบทแปล ถ้าแปลโดยยังคงรักษาโครงสร้างวลี จะได้เป็น “ความไม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของมันฝรั่ง”

2.2.3.2 เปลี่ยนกริยาวลีให้เป็นอนุประโยค

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Denied an interview with the king on the eve of the feast, the Kentish rebels advanced along the south side of the Thames.

ฉบับแปล

หลังจากได้รับคำปฏิเสธไม่ให้เข้าเฝ้าในวันก่อนพิธีเฉลิมฉลอง กบฏชาวเคนต์จึงรุดหน้าเดินเลียบฝั่งตอนใต้ของแม่น้ำเทมส์

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

That emboldened him to seize the province of Silesia, defying and defeating the Austrian armies soon after he became king in 1740.

ฉบับแปล

ทำให้พระองค์ทรงกล้าเข้ายึดแคว้นไซลีเซีย โดยทรงต่อสู้และปราบกองทัพ
ออสเตรียจนพ่ายแพ้ หลังเสด็จขึ้นครองราชย์ในค.ศ.1740 ได้ไม่นาน

ในตัวอย่าง 2 ข้อที่ยกมาประกอบ ผู้เขียนใช้ Present participle และ Past participle ตามลำดับ จัดเป็นกริยาวลีที่นิยมใช้กันมากในภาษาอังกฤษ จัดเป็นโครงสร้างลดรูปประเภทหนึ่ง กล่าวคือ ตัดประธานทิ้งโดยให้เหลือแต่คำกริยาไม่แท้ เพื่อนำไปใช้ประกอบร่วมกับประโยคหลักที่มีประธานตัวเดียวกัน แต่เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีโครงสร้างเช่นนั้น เมื่อถ่ายทอดข้ามภาษา จึงต้องเปลี่ยนให้อยู่ในรูปอนุประโยค ในตัวอย่างแรก ผู้แปลเปลี่ยนกริยาวลี Past participle ให้เป็นอนุประโยค โดยเพิ่มคำบอกเวลา “หลังจาก” เพื่อบอกลำดับเหตุการณ์ ในตัวอย่างที่ 2 ผู้แปลเปลี่ยนกริยาวลี Present participle ให้เป็นอนุประโยค โดยเพิ่มคำว่า “โดย” เพื่อให้ได้ความที่ต่อเนื่องกัน

2.2.3.3 เปลี่ยนบุพบทวลีให้เป็นประโยค

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

According to the chroniclers of the time, the poor died in lanes and streets.

ฉบับแปล

ผู้บันทึกเหตุการณ์ในยุคนั้นกล่าวว่า คนยากจนเสียชีวิตตามตรอกซอยและถนน

ผู้แปลเปลี่ยนนามวลี “According to the chroniclers of the time” ในต้นฉบับ ให้เป็นประโยค “ผู้บันทึกเหตุการณ์ในยุคนั้นกล่าวว่า” ในบทแปล เพื่อให้ได้บทแปลภาษาไทยที่กระชับและสละสลวย ถ้าแปลโดยยังคงรักษาโครงสร้างวลี จะได้เป็น “ตามคำบอกเล่าของผู้บันทึกเหตุการณ์ในยุคนั้น”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

As they came from the earth, they were large and dirty, irregularly shaped, with dull brownish skins often scarred by scabs.

ฉบับแปล

ด้วยเหตุที่ปลุกอยู่ในดิน มันฝรั่งจึงมีขนาดใหญ่และสกปรก รูปร่างแปลก มีผิวสี
น้ำตาลหม่นซึ่งมักเป็นรอยเพราะโรคสแคป

ผู้แปลเปลี่ยนบุพบทวลี “with dull brownish skins often scarred by scabs” ให้เป็นประโยค “มีผิวสีน้ำตาลหม่นซึ่งมักเป็นรอยเพราะโรคสแคป” ถ้าแปลโดยยังคงรักษาโครงสร้างวลี จะได้เป็น “ด้วยผิวสีน้ำตาลหม่นซึ่งมักเป็นรอยเพราะโรคสแคป” ซึ่งเป็นภาษาไทยที่ไม่เป็นธรรมชาติ

2.2.4 ตัดสำนวน และวลีทิ้ง

เบเกอร์ (Baker, 2005, p. 77) กล่าวว่าในบางครั้ง อาจจะต้องตัดสำนวน และวลีทิ้งไปได้ เนื่องจากไม่มีสำนวน และวลีเทียบเคียงในภาษาปลายทาง ความหมายถ่ายทอดลำบาก หรือเป็นเหตุผลทางด้านลีลา

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

One of the things Frederick learned was that the management of Austrian armies was more slack and clumsy than his Prussians were capable of.

ฉบับแปล

เรื่องแรกที่พระองค์ทรงเรียนรู้คือการบริหารจัดการกองทัพออสเตรียนั้นหย่อนยานและไม่คล่องแคล่ว

ผู้แปลตัดวลี “more...than his Prussians were capable of” ทิ้ง โดยเห็นว่าส่วนที่ตัดไปไม่ได้ทำให้ประโยคโดยรวมเสียความหมายไปแต่อย่างใด

2.3 ระดับไวยากรณ์

เนื่องจากภาษาอังกฤษและไทยจัดอยู่ในคนละตระกูล โครงสร้างทางไวยากรณ์จึงมีความแตกต่างกัน เบเกอร์ (Baker, 2005) แบ่งว่าในระดับไวยากรณ์ครอบคลุม 5 เรื่อง ได้แก่ พจน์ (number) เพศสภาพ (gender) บุรุษสรรพนาม (person) กาลและลักษณะของกาล (tense and aspect) และวาก (voice)

ปัญหาที่ผู้แปลพบมากในขั้นตอนถ่ายทอดข้ามภาษา คือ คำนามที่กำกับโดยพจน์ คำกริยาที่กำกับโดยกาลและลักษณะของกาล รวมถึงโครงสร้างกรรมวาก

2.3.1 แปลคำนามที่กำกับโดยพจน์

การสร้างคำนามพหูพจน์ของภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ภาษาอังกฤษมีการใช้หน่วยคำผูกพันที่เรียกว่า inflectional bound morpheme เพื่อเปลี่ยนคำนามเอกพจน์ให้เป็นพหูพจน์ ตัวอย่างได้แก่ -s และ -es เช่น temple เป็น temples และ church เป็น churches ตามลำดับ หรือในบางกรณีจะเป็นการเปลี่ยนรูปในคำนามแทน เช่น phenomenon เป็น phenomena แต่เนื่องจากภาษาไทยไม่มีหน่วยคำเช่นนั้น จึงต้องอาศัยคำขยายเพื่อบอกปริมาณในการสร้างคำนามให้เป็นพหูพจน์ เช่น บรรดา กลุ่ม คณะ เหล่า เป็นต้น

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Then the king's men carried him back to the field and beheaded him in front of his followers.

ฉบับแปล

จากนั้นขุนนางกษัตริย์นำตัวเขากลับมายังทุ่งแห่งนั้น และตัดศีรษะเขาต่อหน้า

บรรดาสาวก

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

For example, Marie Antoinette—famous for supposedly responding to Parisian bread riots by saying, "Let them eat cake"—once put potato blossoms in her hair at a state ball; and in 1794 the Committee of Public Safety chose to dramatize its effort to mobilize against Prussian invaders by converting the royal flower beds at the Tuileries into potato patches.

ฉบับแปล

ตัวอย่างเช่น ที่งานเลี้ยงระดับประเทศ พระนางมารี อองตัวแน็ตทรงเคยประดับดอกไม้ฝรั่งบนเกศา พระนางทรงเป็นที่รู้จักเพราะคิดว่าทรงไปตอบ กลุ่มจลาจล ชาวปารีสซึ่งมาขอขมบึ้งว่า “ให้พวกเขารับประทานขนมเค้กสิ” ในค.ศ.1794 คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะเลือกที่จะเพิ่มความพยายามในการระดมพลต่อต้านผู้บุกรุกชาวปรัสเซียด้วยการเปลี่ยนสวนดอกไม้ ณ พระราชวังตุยเลอรีส์ให้เป็นแปลงปลูกมันฝรั่ง เพื่อให้มีเสบียงเพียงพอ

จะสังเกตได้ว่าเมื่อใส่คำขยายบอกจำนวนเข้าไปแล้ว โครงสร้างจะเปลี่ยนไปทันที กล่าวคือ คำนามพหูพจน์ในภาษาอังกฤษจะเปลี่ยนนามวลีในภาษาไทย

อย่างไรก็ตาม ในหลาย ๆ กรณี ผู้แปลพบว่าไม่จำเป็นต้องใส่คำขยายเมื่อแปล คำนามพหูพจน์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เนื่องจากเราสามารถทราบจำนวนได้จากบริบท ดังตัวอย่างด้านล่างนี้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Each side had its supporters, and the peasants and townsmen were drawn up behind Wat Tyler.

ฉบับแปล

แต่แต่ละฝ่ายมีผู้สนับสนุนของตนเอง โดยชาวนาและชาวเมืองรวมตัวหนุนหลังวัต ไทเลอร์

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Without Frederick, potatoes might have spread across Northern Europe eventually, for the rewards of planting fallow fields with such a crop were so enormous that someone else in a position of power surely would have noticed the possibility sooner or later.

ฉบับแปล

ในท้ายที่สุด มันฝรั่ง อาจแพร่กระจายไปทั่วทวีปยุโรปตอนเหนือได้ ถึงแม้พระเจ้าเฟรเดอริกไม่ทรงช่วยเอาไว้ เพราะผลตอบแทนจากการปลูกมันฝรั่งในทุกที่ไกลแล้วนั้นยิ่งใหญ่ มากจนบุคคลอื่นผู้มีอำนาจคงจะสังเกตเห็นโอกาสในไม่ช้าก็เร็วแน่นอน

2.3.2 แปลคำกริยาที่กำกับโดยกาลและลักษณะของกาล

ภาษาอังกฤษแบ่งรูปแบบของกริยาออกเป็นทั้งหมด 3 กาล คือ Past (อดีต) Present (ปัจจุบัน) และ Future (อนาคต) อีกทั้งยังจำแนกลักษณะของกาลเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Progressive (ใช้บรรยายเหตุการณ์ที่แสดงความต่อเนื่อง) และ Perfect (ใช้บรรยายเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว)

ในต้นฉบับของบทความทั้ง 2 เรื่อง ผู้เขียนใช้กริยาบุพบดีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็น เหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว โดยเราสามารถสังเกตได้จากรูปของกริยาอดีต ด้วยเหตุที่ภาษาไทยคำกริยา ไม่สามารถแสดงกาลได้ จึงต้องเติมส่วนขยายเข้าไปแทน เช่น “ได้” หรือ “แล้ว” แต่ในสารนิพนธ์ฉบับนี้

ผู้แปลไม่ได้ยึดหลักดังกล่าวในการแปลคำกริยารูปอดีต เพราะจะทำให้มีคำขยาย “ได้” หรือ “แล้ว” เกือบทุกแห่ง ผู้แปลใช้คำกริยารูปปกติ เพราะบริบทกำหนดอยู่แล้วว่าเป็นอดีต

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

On their way back to London, the rebels **burned** the hospital of Clerkenwell, belonging to the Knights of Saint John, and **joined** other rebels before the Tower, where Richard, Hales, Sudbury, the queen mother, and other nobles had taken refuge.

ฉบับแปล

ระหว่างเดินทางกลับกรุงลอนดอน กลุ่มกบฏ**จุดไฟเผา**โรงพยาบาลประจำเขตเคลิร์กเคนเวลล์ของอัศวินแห่งนักบุญจอห์น และ**ไปร่วมสมทบ**คนอื่นที่หน้าหอคอยแห่งลอนดอน หอคอยนี้ใช้เป็นสถานหลบภัยของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 เฮลส์ พระอัครสังฆราชซัดเบอรี พระราชชนนี และขุนนางคนอื่น ๆ

ในบางกรณี ถึงแม้ผู้เขียนจะใช้ tense ง่าย ๆ เช่น Present simple tense แต่ก็ได้แฝงนัยความหมายเข้าไปด้วย ตอนแรก ผู้แปลก็แปลไปตามปกติโดยไม่ได้คิดอะไร แต่เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ได้ชี้ประเด็นนี้ขึ้นมา ผู้แปลจึงเกิดความเข้าใจและนำมาแก้ไขในบทแปล

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

In this essay Professor McNeill **joins** Prince Frederick of Prussia, who is commanding ten thousand Prussian soldiers in 1734. The military mission was not successful, but Frederick learned some interesting things along the way.

ฉบับแปล

ในงานเขียนชิ้นนี้ ศาสตราจารย์แม็คเน็ลล์**จินตนาการว่าได้เข้าร่วมทัพของ**เจ้าชายเฟรเดอริกแห่งปรัสเซียผู้ทรงบัญชาทหารปรัสเซีย 10,000 นายในค.ศ.1734 ภารกิจทางทหารไม่ประสบความสำเร็จ แต่ในระหว่างภารกิจนี้ พระองค์ได้ทรงเรียนรู้เรื่องน่าสนใจบางประการ

ผู้เขียนใช้ Present simple tense บรรยายประโยคแรก และ Past simple tense บรรยายประโยคที่ 2 ซึ่งถือว่าเป็นตัวแบ่งแยกช่วงเวลาอย่างชัดเจน เราบอกว่าพระเจ้าเฟรเดอริคมหาราชสิ้นพระชนม์ไปแล้ว ดังนั้น เหตุการณ์ในประโยคแรกจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ต่างกับประโยคที่ 2

ซึ่งใช้ past simple tense เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตไปแล้ว ในการแปลประโยคแรก ผู้แปลจึงเติมส่วนขยายไปว่า “จินตนาการว่า” เพื่อให้สื่อถึงความหมายของกาลที่แฝงไว้

แต่เรื่องที่คุณแปลต้องการกล่าวถึง ก็คือการแปลคำกริยาซึ่งมีลักษณะของกาลกำหนดอยู่ในประโยค เนื่องจากว่าในภาษาไทย คำกริยาโดยตัวของมันเองแล้ว ไม่สามารถแสดงถึงลักษณะเช่นนี้ได้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Survivors of the trauma realized that the economic situation had changed.

ฉบับแปล

ผู้รอดชีวิตจากโรคระบาดร้ายแรงตระหนักว่าสภาพเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป

ประโยคในต้นฉบับเป็น Past Perfect Tense “had changed” ซึ่งบอกถึงอดีตกาล และลักษณะของกาลกำหนดว่าเป็นเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว แต่ในภาษาไทย คำกริยา “เปลี่ยนแปลง” ไม่สามารถสื่อให้เห็นถึงความสิ้นสุดของการกระทำ ผู้แปลจึงเติม “ได้...ไป” คร่อมหน้าและหลัง เพื่อลำดับเหตุการณ์ 2 เรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตว่าเหตุการณ์ใดเกิดก่อนเกิดหลัง

ผู้แปลไม่สามารถหาตัวอย่างประโยคที่ใช้ลักษณะของกาลในรูป Progressive มายกประกอบได้ เนื่องจากผู้แปลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเพิ่มคำอะไรในบทแปลเพื่อให้ได้ตามความหมายที่ลักษณะของกาลรูปแบบนี้กำหนดไว้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

...but the two years Frederick spent away from court surely must have prepared him to notice what peasants around Philippsburg were doing with potatoes in 1734 when, after a partial reconciliation with his father, he found himself serving under Prinz Eugen...

ฉบับแปล

...แต่ตลอดเวลาสองปีที่เจ้าชายเฟรเดอริคประทับอยู่นอกราชสำนักคงต้องเป็นการเตรียมพระองค์ จึงทำให้ทรงสังเกตเห็นว่าชาวนารอบเมืองฟิลลิปส์บูร์กทำอะไรกับมันฝรั่งในค.ศ.1734 ณ ปีนั้น พระองค์ทรงประนีประนอมกับพระราชชนกได้บ้าง และทรงงานรับใช้เจ้าชายออยเกิน...

2.3.3 แปลโครงสร้างกรรมวาจก

ภาษาอังกฤษนิยมใช้โครงสร้างประโยคกรรมวาจก (Passive voice) เมื่อไม่ต้องการบอกผู้กระทำ (Agent) สำหรับประโยคที่มีความหมายทั้งในแง่บวกและลบ แต่ในภาษาไทยจะใช้ประโยคกรรมวาจกในเชิงลบเท่านั้น

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

They formed robber gangs that preyed on the local population but, since some were protected and employed by lords to subdue rebellious peasants, they were hard to control.

ฉบับแปล

พวกเขาจัดเป็นกลุ่มโจรออกปล้นชาวบ้าน แต่เนื่องจาก ทหารบางนายได้รับความคุ้มครองและการว่าจ้าง จากเจ้าของที่ดินให้ปราบชาวนาหัวกบฏ จึงควบคุมพวกเขาได้ยากลำบาก

เนื่องจากความหมายของประโยคไม่ใช่เชิงลบ ผู้แปลจึงใช้คำว่า “ได้รับ” แทนคำว่า “ถูก” และเปลี่ยนคำกริยาช่อง 3 ให้เป็นคำนามแทน จาก “คุ้มครอง” เป็น “ความคุ้มครอง” และ “ว่าจ้าง” เป็น “การว่าจ้าง”

ในทางตรงกันข้าม สำหรับกรณีที่มีความหมายของประโยคเป็นเชิงลบ ผู้แปลจะคงรูปประโยคกรรมวาจกให้เหมือนต้นฉบับในภาษาอังกฤษไว้ โดยใช้คำว่า “ถูก” ตามด้วยคำกริยา

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Throughout England documents were destroyed, and justices, lawyers, and jurors were killed.

ฉบับแปล

เอกสารถูกทำลายไปทั่วประเทศอังกฤษ ส่วน ผู้พิพากษา นักกฎหมาย และลูกขุนถูกฆ่าตาย

แต่ในบางกรณี ผู้แปลเห็นว่าสามารถเปลี่ยนรูปประโยคกรรมวาจกให้เป็นประโยคกรรมวาจกได้ง่ายดาย โดยไม่จำเป็นต้องปรับโครงสร้างใหม่ หรือเติมคำที่ใช้แทนคำว่า “ถูก”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

...and the subtleties of emotional and professional interaction up and down the chain of command have to **be experienced** before they can **be understood and exploited**, as he later was to do so very successfully.

ฉบับแปล

...ส่วนการแสดงออกทางอารมณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตามสายบังคับบัญชาโดยใช้เล่ห์เหลี่ยมจำเป็นต้อง**เรียนรู้จากประสบการณ์**ก่อนที่จะสามารถ**เข้าใจและนำไปใช้** เช่นที่พระองค์ทรงทำได้ดีเยี่ยมในภายหลัง

2.4 ระดับประโยค

การสร้างประโยคพื้นฐานของภาษาอังกฤษและไทยมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคืออย่างน้อยที่สุดจะต้องมีภาคประธาน และภาคแสดงเป็นหลัก โดยอาจมีส่วนขยายเพิ่มเติมได้ การถ่ายทอดประโยคพื้นฐานข้ามภาษาจึงไม่ค่อยสร้างปัญหาในการแปลสักเท่าไร แต่ถ้าหากเป็นประโยคที่ซับซ้อนกว่านั้น การวางตำแหน่งของคำ หรือโครงสร้างประโยคอาจมีความแตกต่างไป

ในการแปลบทความทั้ง 2 เรื่อง ผู้แปลพบโครงสร้างประโยคที่แตกต่างกันอยู่จำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาเมื่อแปลข้ามภาษา ผู้แปลใช้กลวิธีต่อไปนี้ เพื่อปรับบทแปลในระดับประโยค

2.4.1 เปลี่ยนโครงสร้างประโยค

ผู้แปลปรับเปลี่ยนโครงสร้างประโยคให้แตกต่างจากภาษาต้นฉบับ เพื่อให้ได้บทแปลที่มีภาษาสละสลวยและเป็นธรรมชาติ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The statute was hard to enforce, however, and when royal officials managed to do so, their efforts met with resistance from peasants, laborers, artisans, and even those few with landholdings who had to hire labor.

ฉบับแปล

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นเรื่องยากลำบาก เมื่อข้าราชการสำนักสามารถทำเช่นนั้นได้ พวกเขากลับพบกระแสต่อต้านจากชาวนา กรรมกร ช่างฝีมือ และแม้แต่เจ้าของที่ดินน้อยรายซึ่งต้องจ้างแรงงาน

ในภาษาอังกฤษ โครงสร้างประโยครูปแบบหนึ่งที่ยอมรับใช้กันคือ *Subject + Verb to be + Adjective + Infinitive with to* ถ้าหากแปลโดยยึดโครงสร้างภาษาอังกฤษไว้ จะได้เป็น “พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยากลำบากในการบังคับใช้” ซึ่งไม่เป็นธรรมชาติในภาษาไทย ผู้แปลจึงปรับโครงสร้างประโยคใหม่ โดยนำ *Infinitive with to* มาขึ้นเป็นประธานซึ่งมี *Subject* เปลี่ยนหน้าที่เป็นกรรม และตามด้วย *Verb to be + Adjective* ดังที่ปรากฏในฉบับแปล

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

It was, therefore, a prosperous and robust population that became victims of a disease that did not spare nobility, clerics, peasants, or poor.

ฉบับแปล

ดังนั้น ประชากรที่มั่งคั่งและร่างกายแข็งแรงติดโรคซึ่งไม่เว้นชีวิตของขุนนาง พระชาวนา หรือคนยากจน

โครงสร้างอีกประเภทที่ใช้กันมากในภาษาอังกฤษคือ *Impersonal It หรือ It + Verb to Be + Noun/Pronoun + Relative pronoun + Clause* โดยให้ความสำคัญไปที่นาม/สรรพนาม ถ้าแปลโดยคงโครงสร้างเดิมไว้ ก็ต้องแปล “it” เป็น “มัน” อย่างเลี่ยงไม่ได้ ผู้แปลจึงปรับโครงสร้างด้วยการตัดส่วนนั้นทิ้ง และนำนามวลี “a prosperous and robust population” ขึ้นเป็นประธาน

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Like many peasant revolutionaries, they did not think that the king was at fault, but that his evil advisers had misled him.

ฉบับแปล

คนกลุ่มนี้คิดเหมือนชาวนาหัวปฏิวัติหลายคนว่าพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ไม่ทรงมีความผิด แต่คณะองคมนตรีผู้ชั่วร้ายชักนำพระองค์ไปในทางมิชอบ

ในต้นฉบับ คำปฏิเสธ “not” ปรากฏอยู่ในประโยคความหลัก คือ “they did not think that the king was at fault” แต่เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ผู้แปลนำมาใส่ในอนุประโยค “พระเจ้า

ริชาร์ดที่ 2 **ไม่**ทรงมีความผิด” เพื่อให้ได้บทแปลที่สละสลวยและเป็นธรรมชาติ ถ้าหากแปลโดยไม่เปลี่ยนตำแหน่งของคำปฏิเสธ จะได้เป็น “คนกลุ่มนี้ไม่คิดเหมือนชาวนาหวัปฏิวัติหลายคนว่าพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ทรงมีความผิด แต่คณะองคมนตรีผู้ชั่วร้ายชักนำพระองค์ไปในทางมิชอบ”

2.4.2 เปลี่ยนชนิดของประโยค

สิทธา พิณีจภูวคัล (2544, น. 183-184) เขียนว่านักแปลมือใหม่ที่ยัง “ผละจากภาษาต้นฉบับ” ไม่ค่อยพ่น เมื่อเห็นประโยคภาษาอังกฤษซ้อนกันตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปก็มักจะเขียนเป็นประโยคภาษาไทยที่สลับซับซ้อนด้วย ซึ่งขัดกับลักษณะภาษาไทยที่นิยมเขียนคำและประโยคเดี่ยว ๆ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The king and his council of nobles reacted with the Ordinance of Laborers in 1349, **which** required peasants and artisans to work for the same wages and sell their goods at the same prices as in 1346-47, before the great depopulation from plague.

ฉบับแปล

ในค.ศ.1349 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 ทรงตอบโต้ด้วยการออกกฎหมายแรงงานผ่านทางคณะขุนนางของพระองค์ **กฎหมายนี้**บังคับให้ชาวนาและช่างฝีมือทำงานโดยรับค่าจ้างเท่าเดิม และขายสินค้าของตนตามราคาเก่าเหมือนในค.ศ.1346-47 ก่อนที่จำนวนประชากรจะลดลงครั้งใหญ่เนื่องจากกาฬโรคระบาด

ในต้นฉบับเป็นประโยคความซ้อน มีประโยคหลัก “The king and his council of nobles reacted with the Ordinance of Laborers in 1349” และคุณานุประโยค (อนุประโยคที่ทำหน้าที่เหมือนคำคุณศัพท์) “which required peasants and artisans to work for the same wages and sell their goods at the same prices as in 1346-47, before the great depopulation from plague” เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ผู้แปลแบ่งเป็นประโยคความเดียว 2 ประโยค เพื่อให้ประโยคยาวเกินไป หากแปลโดยคงโครงสร้างประโยคความซ้อนตามต้นฉบับ จะได้เป็น “ในค.ศ.1349 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 ทรงตอบโต้ด้วยการออกกฎหมายแรงงานผ่านทางคณะขุนนางของพระองค์ ซึ่งบังคับให้ชาวนาและช่างฝีมือทำงานโดยรับค่าจ้างเท่าเดิม และขายสินค้าของตนตามราคาเก่าเหมือนในค.ศ.1346-47 ก่อนที่จำนวนประชากรจะลดลงครั้งใหญ่เนื่องจากกาฬโรคระบาด”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Prinz Eugen was too old and tired to overcome such obstacles, and though he got on well with Frederick and recognized the excellence of Prussian discipline, slack and clumsy management prevailed in his army as a whole.

ฉบับแปล

เจ้าชายออยเกินทรงชราภาพและทรงเหน็ดเหนื่อยเกินกว่าจะขจัดอุปสรรคเช่นนี้ ถึงแม้พระองค์จะทรงเข้ากับเจ้าชายเฟรเดริกได้อย่างดี และทรงรับรู้ถึงวินัยอันเป็นเลิศของทหารปรัสเซีย แต่การบริหารจัดการที่ย่อนยานและไม่คล่องแคล่วได้เข้าครอบงำกองทัพทั้งหมดของพระองค์

ประโยคในต้นฉบับเป็นประโยคความรวม ประกอบด้วยประโยคความเดียว และประโยคความซ้อน คือ “Prinz Eugen was too old and tired to overcome such obstacles” และ “though he got on well with Frederick and recognized the excellence of Prussian discipline, slack and clumsy management prevailed in his army as a whole” ตามลำดับ โดยมีคำเชื่อมคือ “and” เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ผู้แปลแบ่งตัดคำเชื่อม “และ” ทั้ง และแบ่งประโยคเป็น 2 ประโยค เพื่อให้ประโยคยาวเกินไป

แต่ในบางกรณี ผู้แปลไม่ได้ยึดหลักข้างต้น โดยเชื่อมประโยค 2 ประโยคเข้าด้วยกัน ให้เป็นประโยคความซ้อน เนื่องจากเห็นว่าจะมีความต่อเนื่องในการอ่านมากกว่า

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

In 1377 the Parliament, perhaps following the instruction of John of Gaunt, Duke of Lancaster, suggested a per capita tax. The duke was Edward III's son and uncle to Richard II.

ฉบับแปล

ในค.ศ.1377 รัฐสภาเสนอให้เรียกเก็บภาษีรายบุคคล โดยอาจกระทำตามพระราชดำรัสของจอห์นแห่งกอนต์ หรือดยุกแห่งแลงแคสเตอร์ ผู้เป็นพระราชโอรสในพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 และพระราชปิตุลาในพระเจ้าริชาร์ดที่ 2

2.4.3 แปลความหมายของเครื่องหมายวรรคตอน

สิทธา พิณีภูวดล (2544, น. 182-183) กล่าวว่าเครื่องหมายวรรคตอนของภาษาอังกฤษ นอกจากจะใช้กำหนดตอนแล้ว ยังมีความหมายสัมพันธ์กับความคิดของผู้เขียนด้วย เช่น แสดงการเน้นความสำคัญ อธิบายขยายความ แสดงความรู้สึก เช่น ตกใจ สงสัย ประหลาดใจ ฯลฯ ภาษาไทยไม่ใช้เครื่องหมายเหมือนภาษาอังกฤษ ดังนั้นในการแปล การงดใช้เครื่องหมายในบทแปลภาษาไทย ทำให้ขาดความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ดังนั้นจึงควรแปลความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนด้วย ดังนี้

เครื่องหมาย “ ? ” มีความสัมพันธ์กับความคิด คือแสดงความสงสัย ดังนั้นจึงแปลว่า ใช่ไหม หรือไม่ หรือ อะไร โดยพิจารณาตามบริบท

เครื่องหมาย “ ! ” แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ซึ่งผู้แปลต้องพิจารณาคำแปลให้ฟังดูเป็นภาษาไทยที่สละสลวย

เครื่องหมาย “ : ” ผู้เขียนต้องการอธิบาย ให้รายละเอียด ดังนั้นจึงแปลว่า นั่นคือ คือ ได้แก่ มี ฯลฯ

เครื่องหมายวรรคตอนอื่นที่พบบ่อย ได้แก่ **เครื่องหมาย “ – ”** ซึ่งใช้ขยายความ เช่นเดียวกัน โดยผู้แปลได้แปลเป็นคำว่า “ซึ่งก็คือ” หรือขึ้นประโยคใหม่

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The question remains: Did he foresee how important they would be? Did he know what he was doing in propagating them when he did? And how successful were his efforts to overcome peasant and landlord resistance before grain requisitioning by the three invading armies after 1756 convinced all concerned of their lifesaving importance?

ฉบับแปล

แต่คำถามที่ยังไม่มีคำตอบก็คือพระองค์ทรงคาดเดาได้หรือไม่ว่ามันฝรั่งมีความสำคัญมากเพียงใด และทรงทราบพระองค์หรือไม่ ขณะทรงชวนเชื้อให้ปลูกมันฝรั่งในตอนนั้น รวมถึงพระราชอุตสาหะในการเอาชนะกระแสต่อต้านจากชาวนาและเจ้าของที่ดินนั้นประสบผลสำเร็จมากเท่าใด ก่อนที่การเรียกเก็บรัชฎีพีชโดยกองทัพผู้บุกรุกสามชนชาติภายหลังค.ศ.1756 จะทำให้ทุกฝ่ายเชื่อว่ามันฝรั่งมีความสำคัญเพราะช่วยให้รอดชีวิตได้

แปลเครื่องหมายวรรคตอน “ ? ” เป็น “ได้หรือไม่” “หรือไม่” และ “เท่าใด” ตามลำดับ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

For even small garden plots of an acre or less, full of potato plants, sufficed to feed a family for months!

ฉบับแปล

เพียงแปลงสวนเล็ก ๆ ขนาดหนึ่งเอเคอร์หรือน้อยกว่านั้นซึ่งปลูกมันฝรั่งไว้เต็มก็มีปริมาณพอเลี้ยงครอบครัวหนึ่งได้นานหลายเดือนทีเดียว

แปลเครื่องหมายวรรคตอน “ ! ” เป็น “ทีเดียว” โดยเป็นการเน้นความหมายในประโยค

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Then, breaking all protocol of a commoner to the king, he took the king by the hand and shook it vigorously—a moment that would have been the most extraordinary of the many remarkable sights of these heated days.

ฉบับแปล

จากนั้นเขาจับพระหัตถ์เขาอย่างกระฉับกระเฉง ซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายแบบแผนปฏิบัติทั้งหมดของสามัญชนต่อกษัตริย์ นี่คงจะเป็นช่วงเวลาหนึ่งที่พิเศษสุดจากบรรดาเหตุการณ์โดดเด่นในเวลาดุเดือดช่วงนี้

ผู้แปลไม่ได้แปลเครื่องหมายวรรคตอน “ — ” แต่ขึ้นเป็นประโยคใหม่แทน เนื่องจากเห็นว่าประโยคแรกมีการขยายความโดยใช้คำว่า “ซึ่ง” ไปแล้ว

ในหัวข้อนี้ ผู้แปลไม่ได้กล่าวถึงเครื่องหมาย “ , ” (จุลภาค) ซึ่งใช้เพื่อขยายความ หรือเชื่อมความ โดยลีลา พิณิจวุตลเสนอไว้ว่าก็อาจจะแปลเป็น ที่ ซึ่ง อัน แต่ผู้แปลมีความเห็นว่าการนี้จะไปตรงกับนามประเภท Apposition ซึ่งผู้แปลแบ่งให้อยู่ในระดับสำนวน และวลีไปแล้ว

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Marching through Kent, they gathered followers and converged on London on June 12, eve of the Corpus Christi celebrations.

ฉบับแปล

ขณะเดินผ่านมณฑลเคนต์ กบฏรวบรวมบรรดาสาวก และยกขบวนเข้ากรุงลอนดอน
ในวันที่ 12 มิถุนายน ซึ่งเป็นวันก่อนเทศกาลสมโภชพระคริสตวรกาย

2.4.4 เปลี่ยนประโยคให้อยู่ในรูปวลี

ในบางกรณี ผู้แปลจะเปลี่ยนประโยคให้อยู่ในรูปวลี เพื่อแสดงความต่อเนื่องของ
เนื้อหา หรือเพื่อความกระชับและเป็นธรรมชาติในภาษาไทย

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Other varieties were swifter and killed within a day; the pneumonic version was carried on the breath of the infected person.

ฉบับแปล

โรคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กาฬโรคปอดซึ่งแพร่กระจายทางลมหายใจของผู้ติดเชื้อ จะออกฤทธิ์เร็วกว่า และคร่าชีวิตคนได้ภายในวันเดียว

ผู้แปลเปลี่ยนประโยค “the pneumonic version was carried on the breath of the infected person” ให้เป็นนามวลี “กาฬโรคปอดซึ่งแพร่กระจายทางลมหายใจของผู้ติดเชื้อ” เนื่องจากเห็นว่ามีความต่อเนื่องกับความในย่อหน้าที่กล่าวมาแล้ว คือ “อาการอื่น ๆ”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

It took another century for the crop to come fully into its own and eliminate fallow fields from Northern Europe.

ฉบับแปล

ต่อมาอีกหนึ่งศตวรรษ มันฝรั่งจึงบรรลุศักยภาพอย่างเต็มที่ และมีปลูกไปทั่วทวีปยุโรปตอนเหนือ

ผู้แปลเปลี่ยนประโยค “It took another century” ให้เป็นวิเศษณ์วลี “ต่อมาอีกหนึ่งศตวรรษ” เพื่อความกระชับและเป็นธรรมชาติในภาษาไทย

2.4.5 ปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค

สัญญาธิ์ สายบัว (2550, น. 72) กล่าวว่า การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค หมายถึงรวมถึงระเบียบวิธีการเสนอความคิดว่าความคิดใดควรมาก่อนมาหลัง

สุพรรณิ ปิ่นมณี (2546, น. 76) กล่าวทำนองเดียวกันว่าในบางกรณี การเรียงลำดับภาษาไทยแบบเดียวกับโครงสร้างในภาษาอังกฤษจะดูไม่เป็นธรรมชาติ ผู้อ่านต้องใช้ความพยายามในการทำความเข้าใจพอสมควร จึงจะเข้าใจได้ ผู้แปลควรละทิ้งโครงสร้างในภาษาอังกฤษทั้งหมด เหลือไว้แต่ความหมาย เมื่ออ่านต้นฉบับเข้าใจความหมายอย่างไรให้นำเอาความหมายนั้น เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทย

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The king's appeal to people who had suffered so much from the ability of various courts to keep written records on them and have them arrested led to a backlash against the law and the literate.

ฉบับแปล

เนื่องด้วยประชาชนต้องทนทุกข์ทรมานมากจากเหตุที่ศาลหลายแห่งสามารถเก็บประวัติของพวกเขาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งใช้ในการจับกุม คำร้องขอของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ต่อคนกลุ่มนี้จึงก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านฝ่ายกฎหมายและผู้รู้หนังสืออย่างรุนแรง

หากแปลโดยคงโครงสร้างภาษาอังกฤษ จะได้ว่า “คำร้องขอของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ต่อประชาชนผู้ต้องทนทุกข์ทรมานมากจากเหตุที่ศาลหลายแห่งสามารถเก็บประวัติของพวกเขาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งใช้ในการจับกุมนั้น นำไปสู่ปฏิกิริยาต่อต้านฝ่ายกฎหมายและผู้รู้หนังสืออย่างรุนแรง” ผู้แปลเรียบเรียงประโยคใหม่เพื่อความเข้าใจ และให้ได้ภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติและอีกเหตุผลหนึ่งคือถ้าผู้แปลไม่ปรับประโยค ก็จะได้ประธานในบทแปลที่ยาวมาก

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

This prejudice was reinforced by the fact that once in the ground, grain grew of its own accord, whereas the necessary task of hoeing potatoes once or twice during the growing season to keep back weeds required onerous extra labor for anyone who planted them in large numbers.

ฉบับแปล

อดีตเรื่องนี้ได้รับแรงหนุนจากข้อมูลที่ว่าอัญพืชเติบโตได้เองเมื่อปลูกลงดินแล้ว ในขณะที่ ที่ใครก็ตามซึ่งปลูกมันฝรั่งเป็นจำนวนมากต้องใช้แรงงานเพิ่มอย่างหนักในการทำหน้าที่ สำคัญ คือการพรวนดินหนึ่งหรือสองหนให้มันฝรั่ง ระหว่างฤดูเพาะปลูกเพื่อป้องกันวัชพืช

หากแปลโดยคงโครงสร้างตามภาษาอังกฤษ จะได้ว่า “...ในขณะที่หน้าที่สำคัญในการพรวนดินหนึ่งหรือสองหนให้มันฝรั่งระหว่างฤดูเพาะปลูกเพื่อป้องกันวัชพืชจำเป็นต้องใช้แรงงานเพิ่มอย่างหนักสำหรับใครก็ตามซึ่งปลูกมันฝรั่งเป็นจำนวนมาก” ผู้แปลเรียบเรียงประโยคใหม่เพื่อความเข้าใจ และให้ได้ภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติ

2.4.6 ตัดประโยคทิ้ง

การปรับบทแปลโดยการตัดประโยคอาจฟังดูไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการตัดความหมายในเนื้อเรื่องทิ้งไป แต่ในกรณีที่มีการแปลตามต้นฉบับจะทำให้ผู้อ่านสับสนหรือไม่เข้าใจความหมาย ผู้แปลคิดว่าการปรับบทแปลโดยตัดประโยคทิ้งก็น่าจะยอมรับได้

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Many peasants abandoned manors in search of higher wages. Lords also suffered from the dearth of consumers for crops, as the population remained small. The two sides of the equation reached the same conclusion quickly. The king and his council of nobles reacted with the Ordinance of Laborers in 1349, which required peasants and artisans to work for the same wages and sell their goods at the same prices as in 1346-47, before the great depopulation from plague.

ฉบับแปล

ชาวนาพากันออกจากคฤหาสน์ของนายจ้างเพื่อแสวงหาค่าแรงที่สูงกว่า เจ้าของที่ดินยังได้รับผลกระทบจากปัญหาขาดแคลนผู้บริโภคพืชผล เนื่องจากจำนวนประชากรมีอยู่น้อย ในค.ศ.1349 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 ทรงตอบโต้ด้วยการออกกฎหมายแรงงานผ่านทางคณะขุนนางของพระองค์ กฎหมายนี้บังคับให้ชาวนาและช่างฝีมือทำงานโดยรับค่าจ้างเท่าเดิม และขายสินค้าของตนตามราคาเท่าเหมือนในค.ศ.1346-47 ก่อนที่จำนวนประชากรจะลดลงครั้งใหญ่เนื่องจากกาฬโรคระบาด

ผู้แปลตัดประโยค “The two sides of the equation reached the same conclusion quickly.” ทิ้ง เนื่องจากถ้าแปลไปว่า “ทั้งสองฝ่ายคิดหาข้อสรุปเดียวกันได้อย่างรวดเร็ว” ผู้อ่านจะงงและเกิดคำถามว่าหมายถึงฝ่ายไหน และข้อสรุปอะไร ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้แปลได้พบเช่นเดียวกัน อีกเหตุผลคือผู้แปลเห็นว่าประโยคที่ตัดไปไม่ส่งผลเสียต่อความหมายโดยรวม

2.5 ระดับข้อความ หรือวาทกรรม

สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ สิ่งที่ถูกนำมาใช้ในการปรับบทแปลมากที่สุดภายใต้หัวข้อระบบข้อความ คือการเชื่อมโยงความ (Cohesion) โดยชลธิชา บำรุงรักษ์ (2548, น. 102) กล่าวว่าประโยคที่มาประกอบกันเป็นข้อความมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่ผูกประโยคเหล่านี้ไว้ด้วยกันเรียกว่า การเชื่อมโยงความ ความสัมพันธ์นี้อาจเป็นความสัมพันธ์ในระดับโครงสร้าง ระดับคำ หรือในระดับความหมาย ภาษาโดยทั่วไปประกอบด้วยกลไกบางประการที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประโยคที่อยู่ต่อเนื่องเหล่านี้ เรียกกกลไกนี้ว่า กลไกการเชื่อมโยงความ (cohesive mechanism) และกลไกเหล่านี้แสดงออกได้ด้วยเครื่องมือที่เป็นลักษณะภาษาบางประการ เรียกเครื่องมือนี้ว่า เครื่องมือแสดงการเชื่อมโยงความ (cohesive device) แต่ละภาษามีการเลือกใช้กลไกการเชื่อมโยงความที่ต่างกันไป และกลไกการเชื่อมโยงความแต่ละชนิดแสดงออกด้วยเครื่องมือทางภาษาที่ต่างกันไป กลไกเหล่านี้ต่างเชื่อมโยงหรือผูกประโยคต่าง ๆ ที่อยู่ต่อเนื่องกันเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน

กลไกการเชื่อมโยงความ ได้แก่ การอ้างถึง (Reference) รูปแทน (Pro-form) สุญญรูป (Ellipsis) การเชื่อม (Conjunction) และการเชื่อมโยงคำศัพท์ (Lexical cohesion)

กลไกการเชื่อมโยงความที่ผู้แปลนำแนวคิดในเรื่องนี้มาประยุกต์ใช้ในบทแปลคือ การอ้างถึง สุญญรูป และ การเชื่อม

2.5.1 การอ้างถึง (Reference)

ชลธิชา บำรุงรักษ์ (2548, น. 102) กล่าวว่า การอ้างถึงหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษาหนึ่งกับอีกรูปภาษาหนึ่ง หรือระหว่างรูปภาษาหนึ่งกับสิ่งที่ผู้พูดต้องการกล่าวถึง

ในต้นฉบับภาษาอังกฤษ ผู้เขียนนิยมใช้การอ้างถึงเพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงคำนามโดยใช้คำเดียวซ้ำไปซ้ำมา

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

On their way back to London, the rebels burned the hospital of Clerkenwell, belonging to the Knights of Saint John, and joined other rebels before the Tower, where Richard, Hales, Sudbury, the queen mother, and other nobles had taken refuge. From a window in the Tower the king could see the Savoy and Clerkenwell, along with other

houses, burning. He could also see the rebels swarming through the London streets looking for targets for their violence. The king, accounts tell us, was very afraid, as were his advisers. It would have been revealing to see him decide to placate the mob by agreeing to hear their petitions. He thanked his commons for their faith in him and had a document read stating that he would pardon everyone for the felonies they had committed up until that hour. He then asked that they send their complaints in writing to him, and said that he and his council would determine each case. He put his signet to the document and had it read by a man standing on an old chair in front of the rebels. But Richard II and his council underestimated the intelligence of the commons, just as they had when they passed the Statute of Laborers. The rebels knew that putting their names to a written document would mean that they would fall prey to the judicial machinery and be hanged. They called Richard's reply a mockery and immediately ordered that all lawyers, or anyone who could write or who worked for the court system, should be beheaded. And many were, that day and thereafter. The rebels burned the house of the infamous man who had suggested that inquisitions be used to discover tax evaders. Throughout England documents were destroyed, and justices, lawyers, and jurors were killed. The king's appeal to people who had suffered so much from the ability of various courts to keep written records on them and have them arrested led to a backlash against the law and the literate.

ฉบับแปล

ระหว่างเดินทางกลับกรุงลอนดอน กลุ่มกบฏจุดไฟเผาโรงพยาบาลประจำเขตเคลิร์กเคนเวลล์ของอัศวินแห่งนักบุญจอห์น และไปร่วมสมทบคนอื่นที่หน้าหอคอยแห่งลอนดอน หอคอยนี้ใช้เป็นสถานหลบภัยของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 เฮลส์ พระอัครสังฆราชซัดเบอรี พระราชชนนี และขุนนางคนอื่น ๆ พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 สามารถทอดพระเนตรจากพระบัญชาในหอคอยว่าเพลิงลุกไหม้พระราชวังขาวและเขตเคลิร์กเคนเวลล์ รวมถึงบ้านเรือนหลังอื่น อีกทั้งยังทอดพระเนตรเห็นกลุ่มกบฏเดินบนถนนในกรุงลอนดอนและมองหาเป้าหมายเพื่อล้างแค้น บันทึกละเอียดฉบับเล่าว่าพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ทรงหวาดกลัวมาก เช่นเดียวกับคณะองคมนตรีของพระองค์ คงจะเป็นเรื่องน่าตื่นตาตื่นใจที่ได้เห็นกับตาเมื่อพระองค์ทรงตัดสินพระทัยส่งอารมณณ์ของกลุ่มกบฏด้วยการยอมฟังคำร้องทุกข์ พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ทรงขบใจเหล่าพสกนิกรสำหรับศรัทธาที่พวกเขามีในตัวพระองค์ และทรงให้อ่านประกาศซึ่งระบุว่าพระองค์จะพระราชทานอภัยโทษแก่ทุกคนสำหรับความผิดอาญาที่พวกเขากระทำไว้จนถึงชั่วโม่งนั้น แล้วทรงขอให้พวกเขาส่งคำร้องเรียน

เป็นลายลักษณ์อักษรถึงพระองค์ พร้อมตรัสว่าจะทรงตัดสินแต่ละคดีกับคณะองคมนตรีเอง จากนั้นพระองค์ทรงประทับตราพระราชลัญจกรลงบนประกาศ และทรงให้ชายที่ยืนบนเก้าอี้เก้า ด้านหน้ากลุ่มกบฏเป็นผู้อ่าน แต่พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ทรงประเมินสติปัญญาของสามัญชนต่ำไป คณะองคมนตรีของพระองค์ก็เช่นกัน ไม่ต่างจากตอนลงมติให้ผ่านพระราชบัญญัติแรงงาน กลุ่มกบฏรู้ว่าเมื่อใส่ชื่อตัวเองลงในประกาศที่เป็นลายลักษณ์อักษร พวกเขาจะตกเป็นเหยื่อของระบบตุลาการ และถูกแขวนคอประหารชีวิต กลุ่มกบฏเรียกพระราชกระแสน้ำของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ว่าเป็นการเหยียดหยัน พวกเขามีคำสั่งทันทีว่านักกฎหมายทุกคน หรือผู้ใดก็ตามที่เขียนหนังสือได้ หรือทำงานให้ศาล ควรจะถูกตัดศีรษะทิ้ง ในวันนั้นรวมถึงวันต่อมา มีคนจำนวนมากถูกตัดศีรษะ กลุ่มกบฏเผาบ้านของชายชื่อจวโลที่เสนอให้สอบสวนซูเซียมเพื่อหาตัวผู้ลี้ภัยอังกฤษ เอกสาร ถูกทำลายไปทั่วประเทศอังกฤษ ส่วนผู้พิพากษา นักกฎหมาย และลูกขุนถูกฆ่าตาย เนื่องด้วยประชาชนต้องทนทุกข์ทรมานมากจากเหตุที่ศาลหลายแห่งสามารถเก็บประวัติของพวกเขาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งใช้ในการจับกุม คำร้องขอของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ต่อคนกลุ่มนี้จึงก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านฝ่ายกฎหมายและผู้รู้หนังสืออย่างรุนแรง

ในตัวอย่งย่อหน้าข้างต้น ผู้เขียนกล่าวถึงพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 โดยใช้นามต่างกัน 3 แบบ ได้แก่ “Richard” “The/the king” และ “Richard II” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “พระเจ้าริชาร์ด” “กษัตริย์” และ “พระเจ้าริชาร์ดที่ 2” ตามลำดับ แต่ผู้แปลเห็นว่าเมื่อถ่ายถอดเป็นภาษาไทย ควรจะใช้คำเดียว คือ “พระเจ้าริชาร์ดที่ 2” เพื่อไม่ให้ผู้อ่านสับสนว่าประธานที่กล่าวถึงทั้งหมดหมายถึงบุคคลเดียวกันหรือไม่

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

It took another century for the crop to come fully into its own and eliminate fallow fields from Northern Europe. To be sure, potatoes were not alone in achieving that transformation, for both turnips and sugar beets also became significant field crops during the nineteenth century. Hoeing, too, was eliminated by resorting to new machines for weeding root crops, using horses and then tractors. But potatoes retained preeminence among row crops, supplying an amount of human food that approximately doubled the total calorie supply coming from Northern European fields. Consequently, during the nineteenth century, as William Langer points out, potatoes were a principal factor promoting population growth across the Northern European plain, made possible

the urbanization and industrialization that transformed European society, and gave that small region of the earth a temporary preeminence in power and prestige that began to fade away only in the closing decades of the twentieth century.

Without Frederick, potatoes might have spread across Northern Europe eventually, for the rewards of planting fallow fields with such a crop were so enormous that someone else in a position of power surely would have noticed the possibility sooner or later. But as things were, Frederick seems to have been the person who actually did so, vastly accelerating the spread of potatoes by royal command, benefiting spectacularly from his foresight, and reshaping Europe's agricultural as well as its military and political history in ways he could not have imagined.

ฉบับแปล

ต่อมาอีกหนึ่งศตวรรษ มันฝรั่ง จึงบรรลุศักยภาพอย่างเต็มที่ และมีปลูกไปทั่วยุโรปตอนเหนือ แต่แน่นอนว่า มันฝรั่ง ไม่ใช่พืชประเภทเดียวที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย เพราะทั้งหัวเทอร์นิปและซูการ์บีตได้กลายเป็นพืชไร่ชนิดสำคัญระหว่างศตวรรษที่ 19 ด้วยการพรวนดินก็ถูกยกเลิกเช่นกัน โดยชาวนาหันไปพึ่งเครื่องจักรใหม่เพื่อกำจัดศัตรูให้พืชที่ออกผลใต้ดิน โดยใช้แรงมาก่อน ต่อมาจึงใช้รถไถ แต่ มันฝรั่ง ยังคงมีความสำคัญกว่าพืชที่ปลูกเรียงแถวชนิดอื่น และเป็นอาหารสำหรับมนุษย์ซึ่งให้พลังงานโดยรวมมากกว่าพืชที่ปลูกในทวีปยุโรปถึงสองเท่า วิลเลียม แลงเกอร์ชี้แจงไว้ว่าด้วยเหตุนี้ ในช่วงศตวรรษที่ 19 มันฝรั่ง จึงเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยเพิ่มจำนวนประชากรทั่วบริเวณที่ราบในทวีปยุโรปตอนเหนือ โดยเอื้อให้เกิดการขยายตัวของสังคมเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรมซึ่งเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมยุโรป รวมถึงทำให้ทวีปยุโรปมีอำนาจและเกียรติยศเหนือทวีปอื่นอยู่ชั่วคราว โดยสองสิ่งนี้เริ่มเลือนหายไปในช่วงปลายทศวรรษของศตวรรษที่ 20

ในท้ายที่สุด มันฝรั่ง อาจแพร่กระจายไปทั่วยุโรปตอนเหนือได้ ถึงแม้พระเจ้าเฟรเดริกไม่ทรงช่วยเอาไว้ เพราะผลตอบแทนจากการปลูก มันฝรั่ง ในทุ่งที่ไถแล้วนั้นยิ่งใหญ่มากจนบุคคลอื่นผู้มีอำนาจคงจะสังเกตเห็นโอกาสในไม่ช้าก็เร็วแน่นอน แต่เนื่องจากเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ ดูเหมือนว่าพระเจ้าเฟรเดริกทรงเป็นบุคคลที่กระทำเช่นนั้นได้สำเร็จ โดยมีพระบรมราชโองการให้เร่งแพร่กระจาย มันฝรั่ง พระองค์จึงทรงได้รับประโยชน์อันดีจากการมองไกล อีกทั้งทรงกำหนดประวัติศาสตร์ใหม่ด้านเกษตรกรรม การทหาร และการเมืองของทวีปยุโรปในวิธีที่พระองค์เองไม่ทรงสามารถคาดคิดได้

จากตัวอย่าง 2 ย่อหน้าที่ยกมาประกอบนี้ ผู้เขียนใช้นาม 3 แบบเพื่อสื่อถึงคำว่ามันฝรั่ง ได้แก่ “potatoes” “the crop” และ “such a crop” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “มันฝรั่ง” “พืช” และ “พืชดังกล่าว” ตามลำดับ แต่ผู้แปลเลือกแปลโดยใช้เพียง “มันฝรั่ง” คำเดียว เพื่อไม่ให้สับสน

2.5.2 สุนทรียภาพ (Ellipsis)

ชลธิชา บำรุงรักษ์ (2548, น. 104) กล่าวว่าบางภาษาแสดงการเชื่อมโยงความโดยใช้การไม่ปรากฏรูปภาษาเพื่อแสดงความสัมพันธ์กับรูปภาษาที่นำมาก่อนหรือที่ปรากฏในบริบททางกายภาพ ภาษาไทยมีการเชื่อมโยงความในลักษณะนี้มาก ทั้งในกรณีที่เคยมีรูปภาษาเต็มรูปได้ปรากฏในบริบทภาษามาก่อนแล้ว หรือในกรณีที่สิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการกล่าวถึงปรากฏในบริบททางกายภาพหรือบริบทด้านภูมิความรู้ของผู้รับสาร และผู้รับสารตีความโดยอาศัยสถานการณ์ หรือจากความรู้และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโลก กล่าวได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่การกล่าวถึงเป็นที่เข้าใจได้ของผู้รับสาร ผู้ส่งสารมักแสดงออกด้วยการใช้สุนทรียภาพ สุนทรียภาพในภาษาไทยจึงใช้กันอย่างกว้างขวาง

ผู้แปลได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการถ่ายทอดความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เพื่อให้ได้บทแปลที่กระชับและไม่เยิ่นเย้อ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

She earned her PhD at the University of Michigan, and she has published *Crime and Conflict in English Communities, 1300-1348*, *The Ties That Bound: Medieval English Peasant Families*, *Growing Up in Medieval London: The Experience of Childhood in History*, and “*Of Good and Ill Repute*”: *Gender and Social Control in Medieval England*.

ฉบับแปล

เธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน และ ๑ เขียนหนังสือ *Crime and Conflict in English Communities, 1300-1348*, *The Ties That Bound: Medieval English Peasant Families*, *Growing Up in Medieval London: The Experience of Childhood in History* และ “*Of Good and Ill Repute*”: *Gender and Social Control in Medieval England*

ต้นฉบับใช้ประโยคความรวมซึ่งมีใจความคล้อยตาม โดยมีคำว่า “and” เชื่อม 2 ประโยค เนื่องจากประธานเป็นบุคคลเดียวกัน ผู้แปลจึงละประธานส่วนหลังเพื่อให้ได้บทแปลที่กระชับขึ้น

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Throughout their march the Kentish rebels had demanded oaths of loyalty to Richard II, while **they** also required a condemnation of Archbishop Sudbury, Sir Robert Hales, and the Duke of Lancaster.

ฉบับแปล

ตลอดการเดินทาง กบฏชาวเคนต์เรียกร้องให้ถวายคำปฏิญาณว่าจะภักดีต่อพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ในขณะที่เดียวกัน **๑** ยังบังคับให้ประณามพระอัครสังฆราชซัดเบอรี เซอร์โรเบิร์ตเฮลส์ และดยุกแห่งแลงแคสเตอร์

ประโยคภาษาอังกฤษเป็นประโยคความซ้อนซึ่งประกอบด้วยประโยคหลัก คือ “Throughout their march the Kentish rebels had demanded oaths of loyalty to Richard II” และวิเศษณานุประโยค (อนุประโยคที่ขยายคำกริยาหรือวิเศษณ์) คือ “while they also required a condemnation of Archbishop Sudbury, Sir Robert Hales, and the Duke of Lancaster” โดยประธานของ 2 ส่วนเป็นบุคคลเดียวกัน ผู้แปลจึงละประธานในอนุประโยคเพื่อความกระชับ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The new tax, which one of the chroniclers called "a hitherto unheard-of tax," proposed to collect a groat (four pence) from each person, male **and** female, over the age of fourteen.

ฉบับแปล

ภาษีใหม่ที่ผู้บันทึกเหตุการณ์คนหนึ่งเรียกว่า “ภาษีซึ่งไม่เคยพบเคยเห็นมาก่อน” เสนอให้เก็บเงินจำนวนหนึ่งโกรต (สี่เพนนี) จากแต่ละบุคคล ทั้งชาย **๑** หญิงผู้มีอายุเกิน 14 ปี ผู้แปลละคำเชื่อม “และ” ในฉบับแปล โดยเห็นว่าไม่ได้ทำให้ความหมายขาดไป

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

By leaving **them** hidden in the ground, peasants could dig a meal's worth at a time and survive comfortably enough even when subjected to repeated and ruthless military requisitioning.

ฉบับแปล

ชาวนาสามารถขูดมันฝรั่งขึ้นมาเวลาไหนก็ได้ เพราะว่ามี ๑ ช้อนไว้ในดิน พวกเขาจึงอยู่รอดได้อย่างสบาย ๆ แม้ในยามที่ถูกเรียกเก็บเสปียงอย่างขูดรีดบ่อยครั้งจากฝ่ายทหาร

ผู้แปลละครกรรม “มันฝรั่ง” ในตัวอย่างฉบับแปล โดยเห็นว่าผู้อ่านยังคงสามารถเข้าใจได้ว่าส่วนที่ละไปหมายถึงคำใด ถ้าหากไม่ได้ละไว้ จะเป็นการใช้คำซ้ำในบริเวณใกล้เคียงกันไป

ในทางตรงกันข้าม กรณีที่มีการใช้สุญญรูปในภาษาต้นฉบับ เมื่อต้องแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลกลับต้องใส่คำหรือวลีนั้นกลับเข้าไป เพื่อให้ประโยคมีใจความสมบูรณ์

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

They called Richard's reply a mockery and immediately ordered that all lawyers, or anyone who could write or who worked for the court system, should be beheaded. And many were ๑, that day and thereafter.

ฉบับแปล

กลุ่มกบฏเรียกพระราชกระแสรบสั่งของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ว่าเป็นการเย้ยหยัน พวกเขา มีคำสั่งที่ว่านักกฎหมายทุกคน หรือผู้ใดก็ตามที่เขียนหนังสือได้หรือทำงานให้ศาล ควรจะถูกตัดศีรษะทิ้ง ในวันนั้นรวมถึงวันต่อมา มีคนจำนวนมากถูกตัดศีรษะ

จะเห็นได้ว่าต้นฉบับมีการละคำว่า “beheaded” ในประโยค “And many were, that day and thereafter.” โดยที่โครงสร้างเอื้อให้ทำเช่นนั้นได้ แต่เมื่อแปลเป็นภาษาไทย ถ้าแปลโดยยังคงละส่วนขยายนั้น อาจจะทำให้ความหมายขาดไป เช่น “ในวันนั้นรวมถึงวันต่อมา มีคนจำนวนมากถูก ๑” ผู้แปลจึงต้องเพิ่มคำที่ละในต้นฉบับกลับเข้าไป เพื่อให้ประโยคสมบูรณ์

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

If I am right in guessing that it was there that he got the idea of how valuable potatoes could be, it is a moment in European history that deserves to be investigated and its far-reaching consequences ๑ more fully recognized.

ฉบับแปล

ถ้าหากผู้เขียนเดาถูกว่าเป็นสถานที่แห่งนั้นเองซึ่งพระองค์ได้ทรงทราบว่ามันฝรั่งมีคุณค่ามากเท่าใด นี่จะเป็นช่วงเวลาหนึ่งในประวัติศาสตร์ยุโรปที่ควรค่าแก่การสืบค้นเรื่องราว และ ควรระลึกถึงผลลัพธ์ซึ่งมีผลกระทบใหญ่หลวงในวงกว้างให้มากกว่าเดิม

ในต้นฉบับ ผู้เขียนละกริยาวลี “deserves to be” ในส่วนหลังไว้ เนื่องจากว่า โครงสร้างของภาษาอังกฤษสามารถให้ละได้ แต่เมื่อแปล ผู้แปลใส่กลับเข้าไปใหม่ โดยคงคำว่า “ควร” จากกริยาวลีส่วนแรกไว้เพียงคำเดียวเพื่อความกระชับ

2.5.3 การเชื่อม (Conjunction)

ชลธิชา บำรุงรักษ์ (2548, น. 105-106) กล่าวว่า การเชื่อมเป็นการเชื่อมโยงความ โดยการใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคที่อยู่ต่อเนื่องกัน เป็นความสัมพันธ์ทาง ความหมาย ซึ่งปรากฏได้หลายลักษณะ เช่น

ก. แบบคล้องตาม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่มีความต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน หรือเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือคล้องตามกัน

ข. แบบขัดแย้ง เป็นการเชื่อมโยงความที่แสดงว่า เหตุการณ์ในถ้อยความที่อยู่ ต่อเนื่องกัน หรือใกล้เคียงกันนั้นไม่เป็นไปในการทำนองเดียวกัน หรือไม่เป็นไปตามความ คาดหวังหรือในทิศทางที่น่าจะเป็น

ค. แบบแสดงทางเลือก เป็นความสัมพันธ์ที่แสดงทางเลือกกว่าถ้อยความที่อยู่ ต่อเนื่องกันหรือใกล้เคียงกันนั้นเป็นไปได้ทางใดทางหนึ่งเท่านั้น

ง. แบบแสดงเหตุแสดงผล แสดงการเชื่อมโยงความโดยใช้คำเชื่อมที่แสดงว่า ถ้อยความที่อยู่ต่อเนื่องกันนั้นมีความเป็นเหตุเป็นผลกัน โดยสถานการณ์หนึ่งแสดง สาเหตุ อีกสถานการณ์หนึ่งแสดงผล

จ. แบบแสดงเวลา เป็นการแสดงความสัมพันธ์ทางเวลาระหว่างถ้อยความที่อยู่ ต่อเนื่องกัน หรือใกล้เคียงกัน อาจแสดงว่าสถานการณ์หนึ่งเกิดก่อน เกิดหลัง หรือ เกิดพร้อมกับอีกสถานการณ์หนึ่ง

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

It took another century for the crop to come fully into its own and eliminate fallow fields from Northern Europe. To be sure, potatoes were not alone in achieving that transformation, for both turnips and sugar beets also became significant field crops during the nineteenth century.

ฉบับแปล

ต่อมาอีกหนึ่งศตวรรษ มันฝรั่งจึงบรรลุศักยภาพอย่างเต็มที่ และมีปลูกไปทั่วยุโรปตอนเหนือ แต่แน่นอนว่ามันฝรั่งไม่ใช่พืชประเภทเดียวที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย เพราะทั้งหัวเทอร์นิปและทุการ์ปัดได้กลายเป็นพืชไร่นาชนิดสำคัญระหว่างศตวรรษที่ 19 ด้วย

ผู้แปลเติมคำเชื่อม “แต่” เพื่อช่วยแสดงความสัมพันธ์แบบขัดแย้งระหว่างประโยคหน้าและประโยคหลัง

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Had I been with him at Philippsburg, he probably would not have discussed his new thoughts about potatoes with me or anyone else. That was not Frederick's way.

ฉบับแปล

ถ้าหากผู้เขียนได้ไปอยู่กับพระองค์ที่เมืองฟิลลิปส์บูร์ก พระองค์คงจะไม่ทรงปรึกษาพระราชดำริใหม่เกี่ยวกับมันฝรั่งกับผู้เขียนหรือใครเลย เนื่องจากไม่ใช่พระนิสัยของเจ้าชายเฟรเดริก

ผู้แปลเติมคำเชื่อม “เนื่องจาก” เพื่อช่วยแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงเหตุแสดงผลระหว่างประโยคหน้าและประโยคหลัง

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

They broke into Fleet prison and released all the prisoners. They burned the houses of those who had collaborated with the justices in arresting people and burned all the houses belonging to Hales.

ฉบับแปล

พวกเขาบุกทำลายเรือนจำฟลีต และปล่อยนักโทษทุกรายให้เป็นอิสระ จากนั้นจึงจุดไฟเผาบ้านของคนที่ร่วมมือกับฝ่ายตุลาการในการจับกุมประชาชน รวมถึงบ้านทุกหลังของเฮลส์

ผู้แปลเติมคำเชื่อม “จากนั้น” เพื่อช่วยแสดงความสัมพันธ์แบบแสดงเวลาระหว่างประโยคหน้าและประโยคหลัง

จากการแปลบทความในหนังสือเรื่อง *I Wish I'd Been There: Twenty Great Moments in History by Twenty Great Historians* ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทอิงประวัติศาสตร์ สรุปได้ว่าปัญหาที่พบแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ปัญหาการแปลระดับความเข้าใจต้นฉบับ และ ปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด โดยสอดคล้องกับหน้าที่ของนักแปลในการรับสารจากผู้เขียน และส่งสารให้ผู้อ่าน

สำหรับการแก้ปัญหาระดับแรก ผู้แปลได้ไปค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่จะแปล รวมถึงศึกษาการใช้คำ และสำนวนเพื่อนำมาปรับใช้ในงานแปลอย่างเหมาะสม ส่วนปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด ผู้แปลแก้ไขโดยการปรับบทแปลด้วยกัน 5 ระดับ คือ ระดับคำ ระดับสำนวน และวลี ระดับไวยากรณ์ ระดับประโยค และระดับข้อความ หรือวาทกรรม เพื่อให้ได้บทแปลที่สละสลวย กระชับ และเป็นธรรมชาติในภาษาไทย จุดมุ่งหมายสูงสุดของผู้แปลก็คือถ่ายทอดฉบับแปลภาษาไทย โดยรักษาความหมาย และสร้างผลตอบสนองต่อผู้อ่านให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษมากที่สุดเท่าที่จะทำได้